

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΔΑΪΟΣ ΠΛΑΣΤΙΚΑ Α.Β.Ε.Ε.

του

ΦΕΡΕΚΙΔΗ ΜΑΡΙΟΥ

Επιβλέπων Καθηγητής: Τερζόπουλος Πασχάλης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
στην Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Νοέμβριος 2017

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με τη παρούσα εργασία ολοκληρώνω τον κύκλο των μεταπτυχιακών μου σπουδών.
Θέλω να ευχαριστώ τους γονείς μου για τη δυνατότητα που μου δώσανε να
πραγματοποιήσω το στόχο μου αυτό.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέπων καθηγητή κύριο Τερζόπουλο
Πασχάλη για τις κατευθύνσεις που μου έδωσε ώστε να ολοκληρωθεί επιτυχώς η
συγκεκριμένη διπλωματική εργασία

Τέλος, ευχαριστώ ιδιαίτερα την εταιρία Δάϊος Πλαστικά Α.Β.Ε.Ε. και τον
Οικονομικό διευθυντή κύριο Ζιώγα Βασίλειο για τις πολύτιμες πληροφορίες που μου
δώσανε όσο αφορά την εταιρία

Περίληψη

Μια από τις σημαντικότερες κατηγορίες της ελεγκτικής είναι ο εσωτερικός έλεγχος των επιχειρήσεων. Σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι η εποπτεία για τη σωστή εφαρμογή των διαδικασιών και κανονισμών, που θα έχουν ως αποτέλεσμα τη κατάλληλη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού αλλά και περιουσιακής κατάστασης της επιχείρησης.

Η πολυπλοκότητα λειτουργίας των επιχειρήσεων στις μέρες μας εδραίωσε τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου σε υψηλά επίπεδα. Είναι πλέον κοινή ομολογία όλων πως ο εσωτερικός έλεγχος παίζει καθοριστικό ρόλο στη ζωή των επιχειρήσεων. Οι επιτυχημένες επιχειρήσεις σήμερα αναγνωρίζουν την ανάγκη για "επιχειρησιακή τελειότητα". Η τελειότητα αυτή δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου.

Ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλει τόσο στη διαχείριση των κινδύνων όσο και στην αντιμετώπιση φαινομένων απάτης, επιπλέον αποθαρρύνει παραβατικές συμπεριφορές και συμβάλει στην ορθή λειτουργία των επιχειρήσεων. Η παρουσία των οικονομικών καταστάσεων είναι πολύ σημαντική για μια επιχείρηση, όπως και ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αυτή. Το σημαντικότερο όμως είναι η αξιοπιστία των στοιχείων που παρουσιάζεται στις οικονομικές καταστάσεις αυτές. Ο εσωτερικός έλεγχος δίνει τη λύση σε αυτό το πρόβλημα, επίσης συμβάλει στην αποφυγή απάτης αλλά και σε πρακτικές που δεν είναι σύννομες. Ελέγχει τη διοίκηση των επιχειρήσεων, για την αποφυγή αθέμιτων πρακτικών οι οποίες μπορούν να έχουν συνέπειες σε όλα τα επίπεδα της επιχείρησης.

Πίνακας Περιεχομένων

Ευχαριστίες	ii
Περίληψη	iii
Πίνακας περιεχομένων	iv
Κεφάλαιο 1 Ελεγκτική Επιστήμη	
1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	1
1.2 Ορισμός - Έννοια της Ελεγκτικής	1
1.3 Ιστορική αναδρομή Ελεγκτικής	2
1.4 Είδη των Ελέγχων	3
1.5 Σκοπός της εργασίας	5
1.6 Δομή της εργασίας	5
Κεφάλαιο 2 Βιβλιογραφική Επισκόπηση Αρθρογραφία	
2.1 Εισαγωγή	7
2.2 Άρθρα μελέτες	7
Κεφάλαιο 3 Εσωτερικός Έλεγχος	
3.1 Εισαγωγή στον εσωτερικό έλεγχο	11
3.2 Ορισμός - Έννοια εσωτερικού ελέγχου	11
3.3 Σκοπός του εσωτερικού ελέγχου	12
3.4 Είδη εσωτερικού ελέγχου	12
3.5 Χρησιμότητα και αναγκαιότητα εσωτερικού ελέγχου	13
3.6 Αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου	14
3.7 Αναμενόμενα οφέλη από το σύστημα εσωτερικού ελέγχου	15
3.8 Οι αδυναμίες του συστήματος εσωτερικού ελέγχου	16
3.9 Κώδικας δεοντολογίας εσωτερικού ελέγχου	17
3.10 Εσωτερικός έλεγχος - εταιρίες εισηγμένες στο χρηματιστήριο	18
3.11 Σχέση εσωτερικού και εξωτερικού ελεγκτή	20
3.12 Εσωτερικός έλεγχος – Ευρωπαϊκή Ένωση	21
3.13 Σημασία εσωτερικού ελέγχου	22
3.14 Επιτροπές ελέγχου	23
Κεφάλαιο 4 Βήματα διενέργειας εσωτερικού ελέγχου	
4.1 Εισαγωγή	24
4.2 Προκαταρκτική έρευνα	24
4.3 Σύνταξη προγράμματος ελέγχου	27
4.4 Επιτόπια εργασία	27
4.5 Έκθεση ελέγχου	29
4.6 Μεταγενέστερες ενέργειες	30

Κεφάλαιο 5 Περίπτωση μελέτης Δάϊος Πλαστικά Α.Β.Ε.Ε.	
5.1 Εισαγωγή	32
5.2 Ιστορική εξέλιξη	32
5.3 Γενικές πληροφορίες για την εταιρία και τον όμιλο	33
5.4 Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	34
Κεφάλαιο 6 Συμπεράσματα και προτάσεις	37
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

1.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η ελεγκτική από τα αρχαία χρόνια, έχει μια θετική συμβολή στη διασφάλιση της αναγκαίας για την πρόοδο κάθε χώρας, τάξης και ευταξίας των συναλλαγών και στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης στις αγορές. Στο σημερινό σύνθετο και διαρκώς μεταβαλλόμενο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, της παγκοσμιοποίησης των αγορών και των κεφαλαίων, του έντονου ανταγωνισμού, των μεγάλων ανισοτήτων και της μεγάλης συγκέντρωσης των κεφαλαίων, ο ρόλος της ελεγκτικής στο ιδιωτικό αλλά και στον δημόσιο τομέα της οικονομίας σε εθνικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο είναι ζωτικός, με διαρκώς αυξανόμενη σημασία.

Μέσα στην πολύπλοκη και ραγδαίως εξελισσόμενη σημερινή οικονομική πραγματικότητα, ο ρόλος της ελεγκτικής αποκτά μια συνεχώς αυξανόμενη σημασία. Η ελεγκτική είναι ένας από τους δυναμικούς κλάδους της οικονομικής επιστήμης και της λογιστικής ειδικότερα αναμένεται, παρά τα προβλήματα που αντιμετώπισε διεθνώς τα τελευταία χρόνια, να συντελέσει στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων

Ο έλεγχος θεωρείται ότι προδίδει αξιοπιστία στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων, οι οποίες χρησιμοποιούνται από τους χρήστες για τη λήψη οικονομικών αποφάσεων. Τις καταστάσεις αυτές τις συντάσσουν οι διοικήσεις των επιχειρήσεων και τις χρησιμοποιούν για τη λήψη οικονομικών αποφάσεων μια σειρά από χρήστες (επενδυτές, μέτοχοι, αναλυτές, πιστωτικά ιδρύματα κ.λ.π.).

1.2 Ορισμός – έννοια της ελεγκτικής

Η ελεγκτική αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς κλάδους της λογιστικής επιστήμης. Ασχολείται με τη διατύπωση αρχών και κανόνων που αφορούν την ομαλή διεξαγωγή οικονομικών ελέγχων. Αντικείμενο της συνιστά ο έλεγχος των διαδικασιών και των μεθόδων που εφαρμόστηκαν από την επιχείρηση κατά τη διάρκεια του διαχειριστικού έτους και διενεργείται από πρόσωπα ανεξάρτητα προς την οικονομική μονάδα (ορκωτοί ελεγκτές λογιστές).

Ο καθηγητής Τσιμάρας (1956) ορίζει την ελεγκτική ως « το σύνολο των αρχών, κανόνων και ενεργειών διά των οποίων – απορρυσών από βαθειάν γνώσιν της οικονομικής των εκμεταλλεύσεων (επιχειρήσεων), της λογιστικής και του δικαίου (Εμπορικού, Αστικού και Φορολογικού) διενεργείται η εξέλεξις (Verification) εμπορικών βιβλίων, οικονομικών καταστάσεων, λογιστικών και συναφών στοιχείων, προς διαπίστωσιν πράξεων ή παραλείψεων και συναγωγήν ήτιολογημένων συμπερασμάτων σχετικών προς οικονομικής τίνια διαχείριση»

Κατά τον Mattingly (1964) αντικείμενο της ελεγκτικής είναι « η εξέταση των βιβλίων μιας οικονομικής μονάδος, των δικαιολογητικών εγγράφων, των αποδεικνυόντων την αλήθεια, ακρίβεια και νομιμότητα των εν αυτοί εγγράφων, η ζήτησις των απαιτουμένων πληροφοριών, ως και η διενέργεια δοκιμαστικών επαληθεύσεων, πασών των εργασιών τούτων διεξαγόμενων εις τοιαύτην ώστε να πεισθεί ο ελεγκτής περί της ακρίβειας και αληθείας των ως άνω βιβλίων και των βάσει τούτων συνταχθεισών οικονομικών καταστάσεων».

Η Αμερικανική Ένωση Λογιστικής ορίζει την ελεγκτική ως « μια συστηματική διαδικασία αντικειμενικής συγκέντρωσης και αξιολόγησης ελεγκτικών τεκμηρίων, που αφορούν σε πιστοποιήσεις οικονομικών ενεργειών και γεγονότων, με σκοπό την εξακρίβωση του βαθμού ανταπόκρισης μεταξύ αυτών των πιστοποιήσεων και των προκαθορισμένων κριτηρίων, για τη γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων σε ενδιαφερόμενους χρήστες.

Μια όμως περισσότερο περιεκτική, εννοιολογική οριοθέτηση της σύγχρονης ελεγκτικής, από απόψεως των βασικών δομικών της στοιχείων, μπορεί να διατυπωθεί ως εξής: Ελεγκτική είναι ο επιστημονικός κλάδος «της συστηματικής διαδικασίας συγκέντρωσης και αξιολόγησης ελεγκτικών τεκμηρίων, από ένα ανεξάρτητο και ικανό για την περίπτωση πρόσωπο, τα οποία αφορούν μετρήσιμες πληροφορίες συγκεκριμένης οικονομικής μονάδας, με σκοπό να εξακριβωθεί και να γνωστοποιηθεί στους ενδιαφερόμενους χρήστες κατά πόσο οι πληροφορίες αυτές ανταποκρίνονται σε προκαθορισμένα κριτήρια.

1.3 Ιστορική Αναδρομή Ελεγκτικής

Η αναγκαιότητα της επισκόπησης των καθημερινών οικονομικών συναλλαγών και η εξασφάλιση της διαφάνειας στη διαχείριση των δημοσίων χρημάτων φαίνεται ότι οδήγησαν στην αρχική θεσμοθέτηση του Ελέγχου. Σχετικές γραπτές μαρτυρίες για την ύπαρξη εμπορικών νόμων και λογιστικών εκθέσεων συναντάμε από το 3000 π.Χ. στους Νινευίτες της αρχαίας Βαβυλώνας. Στην αρχαία Αίγυπτο, οι Φαραώ φορολογούσαν κυρίως τις συγκομιδές των σιτηρών, και για το λόγο αυτό θεσπίστηκε το αξίωμα των «επιστατών» για τα σιτηρά.

Στην αρχαία Αθήνα, πριν το 300 π.Χ. είχε δημιουργηθεί το συνέδριο των «Λογιστών» ως θεσμός για την επιτήρηση των οικονομικών του κράτους. Ακόμα υπήρχαν οι «Εύθυνοι» οι οποίοι μαζί με τους «Λογιστές» έλεγχαν τους «Λογαριασμούς Διαχειρίσεως» των αρχόντων που αποχωρούσαν από τα δημόσια αξιώματα. Στην υπόλοιπη αρχαία Ελλάδα συναντάμε τους «Εξεταστάς» τους «Συνηγόρους» τους «Δοκιμαστήριους» τους «Αρχησκόπους» τους «Κατόπτους» τους «Απολόγους», οι οποίοι ήταν επιφορτισμένοι με διάφορες ελεγκτικές αρμοδιότητες. Αργότερα στην αρχαία Ρώμη υπήρχαν οι «Υπατοι» οι «Κήνσορες» οι «Τιμητές» οι «Ταμίες» οι οποίοι ήταν υποχρεωμένοι να υποβάλλουν εκθέσεις στη σύγκλητο για τη διαχείριση του δημοσίου χρήματος. Κατά τον Μεσαίωνα δεν υπάρχουν ενδιαφέροντα

στοιχεία γύρω από την ελεγκτική. Στις αρχές της Αναγέννησης βρίσκουμε ίχνη σοβαρού ελέγχου. Συγκεκριμένα στην πατρίδα της λογιστικής την Ιταλία κατά τις αρχές του 16^{ου} αιώνα η πόλη της Πίζας είχε τον επίσημο ελεγκτή της.

Ο όρος Auditors (Ελεγκτές) πρωτοεμφανίζεται επίσημα στην Αγγλία το 1285 σε σχετικό διάταγμα του Εδουάρδου του Ά. Το διάταγμα αυτό όριζε ότι όλοι οι διαχειριστές του δημοσίου χρήματος θα ελέγχονται από τους Auditors. Πρώτη επίσημη «Ένωση Επαγγελματιών Ελεγκτών» εμφανίστηκε στη Βενετία το 1581 και είχε τον τίτλο «Collegio dei Rxonati». Πολύ αργότερα εμφανίζονται τέτοιες ενώσεις στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες και στις ΗΠΑ.

Στην Ελλάδα η αρχική μέριμνα για την ίδρυση οργανωμένου σώματος ελεγκτών λήφθηκε αρχικά με το νόμο 5076/1931. Τελικά η υλοποίηση των παραπάνω εξαγγελιών έγινε το 1955, οπότε με το Ν.Δ. 3329/1955 ιδρύθηκε το «Σώμα Ορκωτών Λογιστών» (ΣΟΛ). Σύμφωνα με τους αντικειμενικούς ερευνητές γέννησης, εξέλιξης και εδραίωσης του θεσμού των ελεγκτών, αυτός υπήρξε προϊόν του συγκεκριμένου κοινωνικο-οικονομικού συστήματος, το οποίο κάθε φορά επικρατούσε. Κατά συνέπεια, η αυξητική πορεία των υποχρεώσεων και των αρμοδιοτήτων των ελεγκτών ευθυγραμμίστηκε απόλυτα με τη διαχρονική τεχνο-οικονομική μετεξέλιξη του συστήματος αυτού.

.

1.4 Είδη των ελέγχων

Οι έλεγχοι δεν είναι ίδιοι για όλες τις εταιρίες. Διακρίνονται ανάλογα με το εύρος, την περιοδικότητα, το σκοπό και την ιδιότητα του ελεγκτή. Στη συνέχεια παρατίθενται τα είδη του ελέγχου που μπορούν να διενεργηθούν σε οποιαδήποτε εταιρία καθώς και τα κριτήρια κατηγοριοποίησής τους. Πιο συγκεκριμένα¹:

α.) Ανάλογα με την εξάρτηση του προσώπου από την ελεγχόμενη εταιρία, σε εξωτερικό και εσωτερικό έλεγχο²

- Εξωτερικός έλεγχος καλείται ο διενεργούμενος από πρόσωπο (φυσικό ή νομικό) που δεν έχει εξαρτημένη σχέση εργασίας με την εταιρία, δεν σχετίζεται οικονομικά με αυτήν ούτε τους μετόχους ή τη διοίκηση αυτής, έχει λάβει άδεια ασκήσεως επαγγέλματος, στις περιπτώσεις που απαιτείται, και διαθέτει τα προβλεπόμενα αυξημένα προσόντα.
- Εσωτερικός έλεγχος καλείται ο διενεργούμενος από πρόσωπο που διαθέτει επιστημονικά και επαγγελματικά προσόντα γνώσης και εμπειρίας, αλλά έχει την ιδιότητα του υπαλλήλου της ελεγχόμενης εταιρίας και ταυτόχρονα σχετίζεται άμεσα με τα άτομα και τα στελέχη που καθορίζουν τη πορεία της.

¹ Καραμάνης Κων/νος (2008) Σύγχρονη Ελεγκτική θεωρία και πρακτική σύμφωνα με τα ΔΠΕ, Εκδόσεις ΜΕΜΦΙΣ ΑΕ

² Νεγκάκης Χ, Ταχυνάκης Π, (2013) Σύγχρονα θέματα ελεγκτικής και εσωτερικού ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία.

Ο εσωτερικός ελεγκτής είναι υποχρεωμένος να υπακούσει στον εσωτερικό κανονισμό και υποδείξεις της διοίκησης της εταιρίας, οι οποίες μπορεί να αποκλίνουν από τα γενικά λογιστικά πρότυπα.

β.) Ανάλογα με το εύρος, σε γενικούς και ειδικούς ελέγχους

- Γενικοί καλούνται οι έλεγχοι που αφορούν το σύνολο των δραστηριοτήτων της εταιρίας, πραγματοποιούνται σύμφωνα με τα ΔΠΕ και αποβλέπουν στην έκφραση γνώμης για την ορθή απεικόνιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και την τήρηση των διαδικασιών για την επίτευξη του σκοπού της.
- Ειδικοί καλούνται οι έλεγχοι που αφορούν συγκεκριμένους λογαριασμούς ή τομείς και διαδικασίες της εταιρίας, συνήθως πραγματοποιούνται αιφνιδιαστικά και αποβλέπουν στην αποκάλυψη λαθών, εσκεμμένων ή μη, στην ορθή τήρηση των λογαριασμών ή των διαδικασιών .

γ.) Ανάλογα με την περιοδικότητα, σε μόνιμους, τακτικούς και έκτακτους ελέγχους

- Μόνιμοι καλούνται όσοι διενεργούνται καθ' όλη τη διάρκεια της χρήσης.
- Τακτικοί καλούνται αυτοί που διενεργούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα.
- Έκτακτοι καλούνται όσοι διενεργούνται σε τυχαία χρονική στιγμή.

δ.) Ανάλογα με τον σκοπό που επιτελούν, σε προληπτικούς και κατασταλτικούς ελέγχους

- Προληπτικοί είναι όσοι διενεργούνται με σκοπό την πρόληψη λαθών κατά την τήρηση των λογαριασμών και των διαδικασιών.
- Κατασταλτικοί είναι αυτοί που διενεργούνται μετά από την εκτέλεση μιας πράξης και αποβλέπουν στην εύρεση και καταστολή εκουσίων ή ακούσιων σφαλμάτων.

ε.) Ανάλογα με το νομοθετικό πλαίσιο που τους επιβάλλει, σε υποχρεωτικούς και προαιρετικούς ελέγχους

- Υποχρεωτικοί είναι όσοι επιβάλλονται από νομοθετικές διατάξεις, δικαστικές ή άλλες κρατικές υπηρεσίες.
- Προαιρετικοί είναι αυτοί που επιβάλλονται από την διοίκηση ή τους μετόχους για δικιά τους χρήση.

στ.) Ανάλογα με τον τομέα που διερευνούν, σε διαχειριστικούς, διοικητικούς και φορολογικούς ελέγχους.

- Διαχειριστικοί είναι όσοι έχουν ως αντικείμενο τη διαχείριση των οικονομικών της εταιρίας.

- Διοικητικοί είναι όσοι ασχολούνται με τη διαπίστωση της ορθής και πιστής εφαρμογής των ακολουθούμενων διαδικασιών.
- Φορολογικοί είναι όσοι αποβλέπουν στην ορθή τήρηση της φορολογικής νομοθεσίας και των φορολογικών υποχρεώσεων.

1.5 Σκοπός της εργασίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι τόσο η αναλυτική παρουσίαση του εσωτερικού ελέγχου όσο και η εφαρμογή του σε επιχειρήσεις της Ελλάδας. Συγκεκριμένα, στην παρούσα διπλωματική εργασία θα εξετάσουμε τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου στην εταιρία “Δάϊος Πλαστικά Α.Ε.Β.Ε”. είναι μια εταιρία εισηγμένη στο χρηματιστήριο Αθηνών και διαθέτει πολλές και καινοτόμες εφαρμογές στα πλαστικά προϊόντα. Τα αντικείμενα της εταιρίας είναι ποικίλα και ο όγκος δουλειάς μεγάλος, είναι δηλαδή μια περίπτωση όπου μπορούμε να αντιληφθούμε το κατά πόσο η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου βοηθά και λύνει διάφορα προβλήματα που μπορούν να εμφανιστούν μέσα σε έναν οργανισμό. Συμπερασματικά, θα παρουσιαστεί η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου σε μια επιχείρηση, και η εξασφάλιση που διασφαλίζει η λειτουργία του.

1.6 Δομή της εργασίας

Η εργασία αναπτύσσεται σε έξι κεφάλαια. Η διάρθρωση της εργασίας ξεκινάει με ένα εισαγωγικό κεφάλαιο όπου παρουσιάζονται τα είδη, ο ορισμός, και η ιστορική αναδρομή της ελεγκτικής επιστήμης. Είναι ένα κεφάλαιο όπου βοηθάει να καταλάβουμε τον έλεγχο, έτσι ώστε να μπορέσουμε να αντιληφθούμε καλύτερα το επόμενο κομμάτι της ελεγκτικής, που είναι και πιο εξειδικευμένο, τον εσωτερικό έλεγχο.

Στο 2^ο κεφάλαιο γίνεται η επισκόπηση της βιβλιογραφίας, όσο αναφορά στις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί πάνω στην επιστήμη του εσωτερικού ελέγχου, οι αναλύσεις που παρουσιάζονται προέρχονται από το διεθνή αλλά και εγχώριο επιστημονικό χώρο.

Το 3^ο κεφάλαιο ασχολείται αποκλειστικά και μόνο με τον εσωτερικό έλεγχο. Αναφέρεται ο σκοπός, η χρησιμότητα, τα οφέλη οι αδυναμίες όπως επίσης και το θεσμικό πλαίσιο του εσωτερικού ελέγχου. Επίσης υπάρχει αναφορά και στο διεθνή ρόλο του εσωτερικού ελέγχου και συγκεκριμένα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στο 4^ο κεφάλαιο αναλύονται επιγραμματικά όλα τα βήματα διενέργειας του εσωτερικού ελέγχου. Είναι πολύ σημαντικό, διότι αναφέρονται σημαντικά βήματα

διενέργειας που πρέπει να ακολουθήσει κάποιος έτσι ώστε να μπορέσει να διεξάγει έναν επιτυχημένο εσωτερικό έλεγχο.

Στο 5^ο κεφάλαιο αναλύεται και παρουσιάζεται η περίπτωση μελέτης της διπλωματικής εργασίας. Η Δάϊος Πλαστικά Α.Β.Ε.Ε. είναι η περίπτωση που εξετάζεται. Παρουσιάζεται μια γενική εικόνα της εταιρίας, μετέπειτα παρουσιάζεται το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και ολοκληρώνεται με την αναφορά στην ετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων.

Στο 6^ο και τελευταίο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που έχουν εξαχθεί από την συγκεκριμένη διπλωματική εργασία και επίσης προτείνονται προτάσεις έτσι ώστε να μπορέσουν να διευκολυνθούν οι χρήστες.

Κεφάλαιο 2 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ - ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

2.1 Εισαγωγή

Αντικείμενο της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας είναι ο εσωτερικός έλεγχος των επιχειρήσεων. Το κεφάλαιο αυτό θα παρουσιάσει αναλυτικά ορισμένα άρθρα και μελέτες ελλήνων και ξένων επιστημόνων οι οποίοι εξέτασαν την αναγκαιότητα την αποτελεσματικότητα αλλά και την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου.

2.2 Άρθρα Μελέτες

Οι Cohen & Sayag (2010) στόχευσαν στην εννοιολογική κατανόηση της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου τόσο σε δημόσιους όσο και σε ιδιωτικούς οργανισμούς. Η μελέτη αυτή πραγματοποιήθηκε στο Ισραήλ και έλαβαν μέρος 108 μάντζερ και εσωτερικοί ελεγκτές, τα στοιχεία σχετικά με την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου συγκεντρώθηκαν από τους γενικούς διευθυντές και τα στοιχεία για τους καθοριστικούς παράγοντες από τους εσωτερικούς ελεγκτές, εκ των οποίων 75 ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν στον δημόσιο τομέα, και 33 στον ιδιωτικό. Τα ευρήματα έδειξαν ότι δεν υπάρχουν σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών της επαγγελματικής επάρκειας και της εξέλιξης της σταδιοδρομίας και της αποτελεσματικότητας των ελέγχων. Η υψηλότερη ποιότητα του ελεγκτικού έργου και η μεγαλύτερη οργανωτική ανεξαρτησία ήταν θετικά σχετισμένες με την ποιότητα ελέγχου και των ελεγχόμενων αξιολογήσεων. Επίσης ένα τελευταίο στοιχείο που έδειξε η μελέτη είναι ότι η ανώτατη διοίκηση είναι ισχυρή ανεξαρτήτως αν ο οργανισμός είναι δημόσιος ή ιδιωτικός.

Η μελέτη των Holt & DeZoort (2009) δείχνει το κατά πόσο η έκθεση του εσωτερικού ελέγχου επηρεάζει την γνώμη και άποψη των επενδυτών. Οι τρέχουσες γνωστοποιήσεις περιλαμβάνουν εκθέσεις από τη διοίκηση, την επιτροπή ελέγχου και τον εξωτερικό ελεγκτή, οι εξωτερικοί ενδιαφερόμενοι όμως δεν διαθέτουν πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του οργανισμού. Τα ευρήματα που αντλήθηκαν από την μελέτη αναφέρουν πως μια αναλυτική έκθεση εσωτερικού ελέγχου, πέρα από την έκθεση του εξωτερικού ελέγχου, παρέχει περισσότερη εμπιστοσύνη στην αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και στην υψηλότερη αποτελεσματικότητα της εποπτείας της εταιρίας. Επίσης στις εταιρίες υψηλού κινδύνου απάτης η έκθεση εσωτερικού ελέγχου είναι πολύ σημαντική για τους ενδιαφερόμενους. Είναι πλέον ιδιαίτερα σημαντικό βέβαια και για την προσέλκυση νέων επενδύσεων, η έκδοση της έκθεσης εσωτερικού ελέγχου να γίνεται εθελοντικά από τις εταιρίες διότι έτσι παρουσιάζεται μια εικόνα διαφάνειας και αποφυγής απάτης από τον οργανισμό.

Οι Νεγκάκης & Ταχυνάκης (2013) αναφέρουν πως οι επιχειρήσεις αναπτύσσονται συνεχώς όσο αφορά το μέγεθος τους αλλά και την πολυπλοκότητα τους. Έτσι κρίνεται αναγκαία η θέσπιση μέτρων και κανόνων έτσι ώστε να μπορέσει να γίνει αποτελεσματικότερη η λειτουργία της επιχείρησης. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι το εργαλείο που θα μπορέσει, μέσα από τις λειτουργίες του να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις.

Οι Ma'ayan & Carmeli (2015) πραγματοποίησαν μια έρευνα στο Ισραήλ όπου μετείχαν εσωτερικοί ελεγκτές και ελεγχόμενοι, δοκίμασαν ένα μοντέλο όπου εξετάζει το ρόλο της ανώτατης διοίκησης και των εσωτερικών ελεγκτών στην αξιοποίηση του δυναμικού και στη βελτιστοποίηση της απόδοσης. Επίσης αναφέρεται και στην αξιοποίηση του εσωτερικού ελέγχου από την ανώτατη διοίκηση έτσι ώστε να μπορέσει να κάνει τις επιθυμητές αλλαγές που χρειάζονται όπως και την βελτίωση της ηθικής και της αποτελεσματικότητας του οργανισμού.

Είναι αρκετά ενδιαφέρον να δούμε πώς επηρεάζει ο εσωτερικός έλεγχος τις μικρές και μεσαίες οντότητες, αν μπορεί να τις ωφελήσει και αν αποδέχονται τέτοιου είδους ελέγχους αυτές οι εταιρίες. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι η πλειοψηφία των οικονομικών οντοτήτων στην Ευρώπη είναι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες οντότητες.

Οι Zhang & Gao (2012) αναφέρουν ότι οι επιπτώσεις ενός αποτελεσματικού εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρησιακές επιδόσεις και την εταιρική διακυβέρνηση είναι θετικές. Δεν είναι σαφές όμως σε ποιο βαθμό θα μπορέσουν να επωφεληθούν οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις από τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου. Η μελέτη βασίστηκε σε τρία στοιχεία, την ανεξαρτησία, την επικοινωνία και το προσωπικό, το συμπέρασμα που προέκυψε τελικά ήταν ότι οι εταιρίες αυτές δεν μπόρεσαν να αναγνωρίσουν την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου, αντιθέτως μάλιστα παρεμπόδισαν τη λειτουργία του, δυσκολεύτηκαν στην πρόσληψη και συντήρηση ενός εξειδικευμένου προσωπικού.

Ο Urton (2009) αναφέρει πως η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου καλύπτει πολλές ανάγκες μιας εταιρίας. Ο κώδικας συμπεριφοράς, η συμμόρφωση και ασφάλεια του συστήματος είναι υπηρεσίες που ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να τις αντιμετωπίσει. Επίσης επιφέρει αξιοπιστία στα συμβουλευτικά στοιχεία που εμφανίζονται και έτσι μπορεί να βελτιωθεί η θέση της οικονομικής οντότητας. Το σημαντικότερο όλων όμως που αναφέρεται είναι πως ο εσωτερικός έλεγχος είναι αναπόσπαστο κομμάτι της διοίκησης, η σωστή διακυβέρνηση, η εκτίμηση και διαχείριση των κινδύνων που συντελούνται σε μια οικονομική οντότητα αλλά και η ολοκλήρωση των ελεγκτικών διαδικασιών, είναι ενέργειες που βοηθάνε την διοίκηση ώστε να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις.

Οι Coram, Ferguson & Moroney σε μελέτη τους ανέφεραν πως ένα κρίσιμο κομμάτι της εταιρικής διακυβέρνησης είναι η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου, με βάση αυτό υπήρχε η ανησυχία για το επίπεδο απάτης που μπορεί να υπάρχει στις

οντότητες. Έτσι στόχος της μελέτης ήταν να αξιολογήσει το κατά πόσο οι οργανισμοί που έχουν λειτουργία εσωτερικού ελέγχου είναι πιθανόν να εντοπίσουν τα φαινόμενα απάτης. Η περίπτωση που μελετήθηκε αφορούσε υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων. Το συμπέρασμα που βγήκε ήταν πως όσοι οργανισμοί διέθεταν λειτουργία εσωτερικού ελέγχου είχαν την δυνατότητα να εντοπίσουν ευκολότερα τα φαινόμενα απάτης που δημιουργούνται από τους άλλους οργανισμούς οι οποίοι δεν είχαν αντίστοιχες υπηρεσίες. Είναι επίσης πολύ σημαντικό ότι οι οργανισμοί οι οποίοι ανέθεταν τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου σε εξωτερικούς συνεργάτες είχαν μειωμένες πιθανότητες για την ανακάλυψη φαινομένων απάτης. Η διατήρηση του εσωτερικού ελέγχου εντός του οργανισμού έχει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα από κάθε άλλη μορφή.

Ο Παπαστάθης (2014) μας αναφέρει ότι ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου σχεδιάζεται και λειτουργεί για να παρέχει λογική διασφάλιση υλοποίησης των στόχων μιας επιχείρησης. Αντικειμενικός σκοπός ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι, να αποτελεί εργαλείο της διοίκησης για την υλοποίηση στρατηγικών στόχων, να παρέχει τη δυνατότητα εκτίμησης και μέτρησης του οικονομικού αποτελέσματος και τη σύγκριση αυτού με τους αρχικούς στόχους, αν λειτουργεί σε πλαίσιο οργανωτικού και επιχειρησιακού πνεύματος, να παρέχει τη δυνατότητα αξιοποίησης και σωστής διαχείρισης των διαθέσιμων οικονομικών πόρων και μέσων, να διέπεται από κανόνες επιχειρησιακής και επιχειρηματικής συμπεριφοράς, για τη διαχείριση του επιχειρηματικού κινδύνου, να κατανέμει τις αρμοδιότητες και τις υποχρεώσεις, κατά τον άριστο τρόπο, μεταξύ των τμημάτων και των εργαζομένων και τέλος να διασφαλίζει ότι οι κάθε είδους αποφάσεις και εξουσιοδοτήσεις είναι σύμφωνα με τις καθιερωμένες πολιτικές και εντολές που έχουν θεσπιστεί από τη διοίκηση.

Οι Warren & Smith (2006) επισημαίνουν πως η αύξηση της ευθύνης στις επιχειρήσεις και οι νέοι ρυθμιστικοί κανόνες, ωθούν τους εσωτερικούς ελεγκτές να αναπτύσσουν καινούργιους τρόπους για την βελτίωση και αποτελεσματικότητα των εργασιών τους. Πρέπει συνεχώς να αναθεωρούνται οι πρακτικές τους, όπως επίσης και ο συνεχής έλεγχος είναι μια από τις μεθόδους που χρησιμοποιείτε από τους ελεγκτές. Το συγκεκριμένο άρθρο εξετάζει τις πιθανές επιπτώσεις του σημερινού περιβάλλοντος στον συνεχή έλεγχο.

Ο Griffiths (2006) αναφέρει πως ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της ελεγκτικής διότι μέσα από τη σωστή λειτουργία του μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη της επιχείρησης σε όλους τους τομείς. Διασφαλίζει την οικονομική οντότητα από διάφορους κινδύνους και διερευνά το μεταβαλλόμενο περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται η επιχείρηση. Για την αξιοποίηση όλων αυτών των πρακτικών σημαντικό είναι να υπάρχει η συνεχής συνεργασία ανάμεσα στο τμήμα του εσωτερικού ελέγχου και της διοίκησης.

Ο Sawyer (1993) επισήμανε πως η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου είναι μια διακριτική πειθαρχία. Σε αντίθεση με την επιστήμη της λογιστικής που αφορά

κυρίως θέματα που επηρεάζουν τις οικονομικές καταστάσεις, ο εσωτερικός έλεγχος είναι αφιερωμένος στην αξιολόγηση των θεμάτων που επηρεάζουν τη σταθερότητα του οργανισμού στο σύνολο του. Επιπλέον ο εσωτερικός έλεγχος είναι περισσότερο συμβουλευτικός παρά επιβεβαιωτικός και ασχολείται περισσότερο με την ενίσχυση των συστημάτων παρά με τον εντοπισμό σφαλμάτων. Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν μεγάλη αξία στη διοίκηση μιας επιχείρησης επειδή παρέχουν κρίσιμες πληροφορίες που χρειάζονται οι διαχειριστές. Προσφέρουν επίσης συμβουλές σε τομείς όπως οι αρχές διαχείρισης, οι αποφάσεις για τεχνικά θέματα αλλά και η αξιολόγηση του προγράμματος. Οι εσωτερικοί ελεγκτές μπορούν να γίνουν πραγματικοί επαγγελματίες απλώς ανταποκρινόμενοι στις απαιτήσεις του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών.

Ο Καζαντζής (2006) αναφέρεται εννοιολογικά στην ελεγκτική, στα ελεγκτικά πρότυπα αλλά και στον εσωτερικό έλεγχο. Κατηγοριοποιεί τις πρακτικές και αναλύει τη μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθήσει ο ελεγκτής, έτσι ώστε η ελεγχόμενη οικονομική οντότητα να αντιμετωπίσει όσο το δυνατόν λιγότερους κινδύνους. Επίσης επισημαίνει πως η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου είναι ιδιαίτερα σημαντική στη οργάνωση της οικονομικής οντότητας γιατί διασφαλίζει τη διαφάνεια των πράξεων και αποθαρρύνει παραβατικές ενέργειες.

Οι Bartlett, Kremin, Saunders, Wood εξηγούν πως ενώ η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο σε οργανισμούς, αντιμετωπίζει πρόβλημα στο να ανακαλύψει ανθρώπους υψηλής εξειδίκευσης ώστε να τους εντάξει στο δυναμικό της. Τα αποτελέσματα δύο πειραμάτων έδειξαν πως εξωτερικοί ελεγκτές οι οποίοι βρίσκονται στο στάδιο της πρακτικής τους άσκησης, έχουν διπλάσιες πιθανότητες να υποβάλλουν αίτηση για εργασία σε θέσεις οι οποίες είναι λογιστικού χαρακτήρα από ότι να είναι βοηθοί σε εσωτερικό ή εξωτερικό τμήμα εσωτερικού ελέγχου. Επίσης τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές έχουν αρνητική αντίληψη για το επάγγελμα και το περιβάλλον εργασίας των εσωτερικών ελεγκτών, αφού το θεωρούν κατώτερο. Συνέπεια αυτού του γεγονότος είναι να προτείνουν χαμηλής ποιότητας εξωτερικούς ελεγκτές για να εργαστούν σε εσωτερικό έλεγχο. Αντιθέτως υπάρχουν εξωτερικοί ελεγκτές οι οποίοι θεωρούν πως ο κλάδος του εσωτερικού ελέγχου μπορεί να βελτιωθεί και να αποτελέσει μια πολύ καλή επιλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας. Το σύνολο της έρευνας δείχνει πως ο εσωτερικός έλεγχος αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις που θα μπορούσαν όμως να αντιμετωπιστούν.

Οι Yalcin & Seker (2016) είχαν ως σκοπό στην έρευνα τους να διαλευκάνουν την ικανότητα επικοινωνίας των στελεχών της διοίκησης με τις πληροφορίες που διακινούνται στο τμήμα εσωτερικού ελέγχου. Η επικοινωνία και ο εσωτερικός έλεγχος είναι από τα βασικότερα εργαλεία για να μπορέσει να κατανοηθεί κατά πόσο ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί κανονικά. Ένα από τα συμπεράσματα που βγάλανε είναι ότι οι ικανότητες των στελεχών της διοίκησης επηρεάζουν άμεσα την ποιότητα της πληροφόρησης και επικοινωνίας του εσωτερικού ελέγχου.

Κεφάλαιο 3 Εσωτερικός έλεγχος

3.1 Εισαγωγή

Ο εσωτερικός έλεγχος περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο παράγοντα, επηρεάζει τη φύση και την έκταση του ελεγκτικού έργου. Η αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου επηρεάζει τον κίνδυνο εσωτερικού ελέγχου ο οποίος αποτελεί σημαντικό συστατικό του ελεγκτικού κινδύνου. Ο εσωτερικός έλεγχος των επιχειρήσεων μπορεί να παρομοιασθεί με το νευρικό σύστημα του ανθρώπου. Εκτείνεται σε όλα τα σημεία του οργανισμού της επιχείρησης και είναι ειδικά σχεδιασμένο για να υπηρετήσει τις ανάγκες της συγκεκριμένης επιχείρησης. Με τον όρο εσωτερικό έλεγχο δεν εννοούμε μόνο τα μέτρα που λαμβάνονται από μια επιχείρηση για να προληφθούν τυχόν καταχρήσεις των στελεχών της, αλλά το καθολικό εκείνο σύστημα που έχει σαν βασικό σκοπό τη διασφάλιση της αποτελεσματικής και αποδοτικής λειτουργίας της επιχείρησης.

Οι αρχές και οι διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου, αν και έχουν μεγαλύτερη εφαρμογή στις μεγάλες και καλά οργανωμένες επιχειρήσεις, είναι απαραίτητες και χρήσιμες και για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, γιατί και σε αυτές αντιμετωπίζονται καθημερινά προβλήματα προστασίας των περιουσιακών στοιχείων από κλοπή, φθορά ή αλλοίωση καθώς και αποφυγής ηθελημένων ή αθέλητων λαθών και παραλείψεων κατά την καταχώρηση των λογιστικών γεγονότων στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης.

3.2 Ορισμός – Έννοια Εσωτερικού Ελέγχου

Το ινστιτούτο εσωτερικών ελεγκτών έχει δώσει τον ορισμό του εσωτερικού ελέγχου, ο οποίος δηλώνει τους βασικούς σκοπούς, τη φύση αλλά και το πεδίο δράσης του εσωτερικού ελέγχου. Σύμφωνα με αυτόν: “Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική και συμβουλευτική υπηρεσία, σχεδιασμένη και οργανωμένη, ώστε να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες του οργανισμού. Μέσω τεχνικών και επιστημονικών προσεγγίσεων, αξιολογεί την επάρκεια λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, στοχεύει στην εκτίμηση και διαχείριση του επιχειρηματικού κινδύνου, τον περιορισμό ή την εξάλειψη του, βοηθώντας τον οργανισμό να εκπληρώσει τους στρατηγικούς και επιχειρησιακούς του στόχους.

Σύμφωνα με τον ορισμό του ινστιτούτου των Αμερικανών Ορκωτών Λογιστών (AICPA) “Εσωτερικό έλεγχο αποτελούν το σχέδιο οργάνωσης και όλες οι συντονισμένες προσπάθειες, μέθοδοι και μέτρα που υιοθετούνται εντός μιας επιχείρησης, για τη διαφύλαξη και προστασία των περιουσιακών της στοιχείων, την

προώθηση της αποτελεσματικότητας της λειτουργίας και την ενθάρρυνση της διατήρησης της προδιαγραμμένης επιχειρηματικής πολιτικής.

3.3 Σκοπός του εσωτερικού ελέγχου

Αντικειμενικός σκοπός της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου είναι η παροχή υψηλού και ταυτόχρονα εξειδικευμένου επιπέδου υπηρεσιών προς τη διοίκηση κάθε οργανισμού, η αξιολόγηση των πολιτικών, μέτρων και συστημάτων στα οποία στηρίζει ο οργανισμός τη λειτουργία του, με πρώτο από όλα το ίδιο το σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου βοηθά μια επιχείρηση να επιτύχει την αποστολή της και τους αντικειμενικούς της σκοπούς με την παροχή μιας συστηματικής επιστημονικής προσέγγισης για την αποτίμηση και την βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης των κινδύνων, των μέτρων εσωτερικού ελέγχου και των διαδικασιών λήψης αποφάσεων.

Ο αντικειμενικός σκοπός της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου, σύμφωνα με τη Εισαγωγή των Επαγγελματικών Προτύπων του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, είναι να βοηθά τα μέλη του οργανισμού στην αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων τους. Γι αυτό η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου τα εφοδιάζει με αναλύσεις, αξιολογήσεις, συστάσεις συμβουλές και πληροφορίες που αφορούν τις δραστηριότητες που επανελέγχονται. Ο αντικειμενικός σκοπός του ελέγχου συμπεριλαμβάνει προώθηση αποτελεσματικού ελέγχου σε λογικό κόστος. Στα μέλη του οργανισμού που βοηθούνται από την υπηρεσία ελέγχου συμπεριλαμβάνονται τα μέλη της διοίκησης και του διοικητικού συμβουλίου. Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της κάθε επιχείρησης ή οργανισμού και λειτουργεί σύμφωνα με την πολιτική που επιβάλλεται από την ανώτατη διοίκηση και βέβαια σύμφωνα με τα πρότυπα για την επαγγελματική εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου.

3.4 Είδη εσωτερικού ελέγχου

Τα είδη του εσωτερικού ελέγχου χωρίζονται στις εξής κατηγορίες³

1. Λογιστικοί/Οικονομικοί έλεγχοι (Financial Audits)⁴ : Αποβλέπουν στη προστασία των περιουσιακών στοιχείων και στην αξιοπιστία των λογιστικών καταχωρήσεων μέσω της κατάλληλης οργάνωσης, των σωστών μεθόδων και διαδικασιών και του καλύτερου λογιστικού συστήματος. Οι λογιστικοί έλεγχοι περιλαμβάνουν συστήματα εξουσιοδότησης και του διαχωρισμού των καθηκόντων μεταξύ της τήρησης των λογιστικών βιβλίων και των λογιστικών

³ Νεγκάκης Χ, Ταχυνάκης Π, (2013), Σύγχρονα θέματα ελεγκτικής και εσωτερικού ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία.

⁴ Παπιάς Αντώνης, (2003) Εισαγωγή στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Μπένου.

καταχωρίσεων και των καθηκόντων της διοίκησης και λειτουργίας ενός τμήματος ή των καθηκόντων της διαφύλαξης και διατήρησης ορισμένων περιουσιακών στοιχείων και της τήρησης των λογιστικών βιβλίων αυτών. Ο Λογιστικός εσωτερικός έλεγχος αποβλέπει στην αξιοπιστία των λογιστικών βιβλίων και στην πραγματική παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων του ισολογισμού, των αποτελεσμάτων χρήσης και της μεταβολής της περιουσιακής θέσης.

2. Έλεγχος παραγωγής (Productions Audit) : Ασχολείται με την παραγωγική διαδικασία της επιχείρησης, αν υπάρχει η κατάλληλη στελέχωση των τμημάτων από εκπαιδευμένα άτομα, αν τα προϊόντα πληρούν τις προδιαγραφές του ποιοτικού ελέγχου και τέλος αν τηρούνται οι απαραίτητες διαδικασίες σε όλες τις φάσεις της παραγωγικής διαδικασίας.
3. Διοικητικός έλεγχος (Management Audit) : Ασχολείται κυρίως με την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας της επιχείρησης και τη συμμόρφωση με τη στρατηγική και πολιτική της επιχείρησης και την τήρηση των διαφόρων διαδικασιών αυτής. Το Management θέτει στόχους, στρατηγικές και πολιτικές και κατόπιν καθιερώνει διαδικασίες διοικητικού ελέγχου για να εξασφαλίσει την πραγματοποίηση των στόχων. Επομένως, οι διοικητικοί έλεγχοι αποβλέπουν στη αύξηση της αποτελεσματικότητας της λειτουργίας και στην επίβλεψη των στόχων της επιχείρησης.
4. Λειτουργικοί έλεγχοι (Operational Audit) : Αφορούν το πλαίσιο και τις διαδικασίες συμμόρφωσης προς τις πολιτικές της επιχείρησης. Οι λειτουργικοί έλεγχοι στοχεύουν στην αξιολόγηση και στην εκτίμηση της δομής του υπάρχοντος συστήματος ελέγχου, και επιδιώκουν τη δημιουργία νέων συστημάτων ή τη βελτίωση όσων κρίνονται αναγκαία.

3.5 Χρησιμότητα και Αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου

Η διοίκηση των επιχειρήσεων σήμερα, με την τεράστια επέκταση και το γιγαντιαίο μέγεθος, γίνεται ολοένα και δυσκολότερη. Κάθε μεγάλη επιχείρηση αποτελείται από πολλές διευθύνσεις και τμήματα ώστε η επίβλεψη χιλιάδων εργαζομένων στους διάφορους τομείς να μην είναι εύκολο αν δεν έχουν επινοηθεί και εφαρμοσθεί μοντέρνες μέθοδοι διοίκησης και αν δεν χρησιμοποιηθεί σύγχρονη ηλεκτρονική τεχνολογία. Έτσι, με τον τρόπο αυτόν καθίσταται δυνατή η συγκέντρωση των διαφόρων πληροφοριών, οικονομικών τεχνικών και άλλων σε αξίες και ποσότητες, ώστε οι διευθυντές, μη έχοντας τη δυνατότητα να βασιστούν στην προσωπική τους επίβλεψη και παρατήρηση για την αξιολόγηση των λειτουργικών αποτελεσμάτων της επιχείρησης, χρησιμοποιούν τις πληροφορίες αυτές για τη λήψη ορθολογικών αποφάσεων. Η αξιοπιστία όμως των οικονομικών και τεχνικών πληροφοριών και στοιχείων εξαρτάται από τις ακολουθούμενες διαδικασίες και τον συνεχή έλεγχο και αξιολόγηση αυτών. Έτσι απαιτείται συνεχής εσωτερικός έλεγχος για να διαπιστωθεί αν οι στόχοι και οι στρατηγικές της επιχείρησης ακολουθούνται σωστά από τα διάφορα στάδια του Management και των εργαζομένων, αν επιτυγχάνονται οι

αναμενόμενες αποδόσεις, αν υπολογίζονται σωστά οι αποκλίσεις και αν αυτές ανακοινώνονται στους αρμόδιους υπεύθυνους και αν τελικά λαμβάνονται διορθωτικές ενέργειες.

Το Management επιχείρησης έχει επίσης την ευθύνη για την τήρηση των λογιστικών βιβλίων και στοιχείων και την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, που πρέπει να παρουσιάζουν την αληθινή εικόνα της επιχείρησης, με το να είναι ακριβής, επαρκής και αξιόπιστη. Ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει τη βεβαιότητα ότι και η ευθύνη αυτή συμπληρώνεται.

Γενικότερα η πλατιά και καθολική έννοια του εσωτερικού ελέγχου αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα αν εξεταστεί σε σχέση με τη συνθετότητα και πολυπλοκότητα των σημερινών μεγάλων βιομηχανικών και εμπορικών επιχειρήσεων, γιατί ο εσωτερικός έλεγχος έχει ακόμα σημαντική σπουδαιότητα και έχει εξελιχθεί σε μια τεχνική μεγάλης σημασίας που επιτρέπει στη διοίκηση των πολυσύνθετων αυτών οργανισμών να λειτουργούν αποδοτικά επιτυγχάνοντας υψηλή παραγωγικότητα.

Ο εσωτερικός έχει ακόμη σημαντική σπουδαιότητα και για τον εξωτερικό ανεξάρτητα ορκωτό λογιστή. Το σύστημα και ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου που χρησιμοποιείται από την επιχείρηση θα καθορίσει το πρότυπο και τη διαδικασία του εξωτερικού ελέγχου. Οι ανεξάρτητοι ορκωτοί λογιστές εξετάζουν και αξιολογούν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου ώστε να πεισθούν για την αξιοπιστία των λογιστικών δεδομένων και να καθορίσουν το πρόγραμμα και το χρονοδιάγραμμα της ελεγκτικής διαδικασίας, που είναι απαραίτητη για την έκφραση γνώμης πάνω στην ειλικρίνεια και αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων⁵.

3.6 Αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου

Πολλοί είναι οι παράγοντες που συνεισφέρουν στην αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου. Οι σημαντικότεροι από αυτούς είναι:

α.) Προσωπικό με επαγγελματική επάρκεια: Ο ανθρώπινος παράγοντας αποτελεί το σημαντικότερο στοιχείο κάθε συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Έντιμο, έμπιστο, ικανό και αποδοτικό προσωπικό είναι δυνατόν να πετύχει υψηλά αποτελέσματα κόμη και στις περιπτώσεις αδύναμης υποστήριξης του από το σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Αντίθετα σε επιχειρήσεις που διαθέτουν συστήματα εσωτερικού ελέγχου που πληρούν όλες τις προϋποθέσεις επάρκειας, η απασχόληση προσωπικού με περιορισμένες ικανότητες και μειωμένη εντιμότητα, μειώνει στο ελάχιστο την αποτελεσματικότητα του συστήματος ελέγχου. Βέβαια θα πρέπει να σημειωθεί ότι έντιμο και ικανό προσωπικό από μόνο του δεν είναι δυνατόν να προσδώσει πλήρη επάρκεια στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Μια μεγάλη σειρά παραγόντων μέσα και

⁵ Καζαντζής Χρήστος (2006), Ελεγκτική και εσωτερικό έλεγχος. Μια συστηματική προσέγγιση εννοιών αρχών και προτύπων, Εκδόσεις Business Plus

έξω από την επιχείρηση είναι δυνατόν να επηρεάσουν αρνητικά την απόδοση του προσωπικού στα πλαίσια του συστήματος εσωτερικού ελέγχου

β.) Οργανωτική Δομή: Η ύπαρξη οργανωτικού σχεδίου που να καθορίζει με σαφήνεια τους τομείς ευθύνης όλων των λειτουργιών και των τμημάτων μιας επιχείρησης αποτελεί θεμελιώδη αρχή ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η ανάθεση της ευθύνης εκτέλεσης του έργου μιας λειτουργίας ή ενός τμήματος θα πρέπει να συνδυάζεται και με εκχώρηση ανάλογης αρμοδιότητας και εξουσίας για τη λήψη των αναγκαίων αποφάσεων.

γ.) Καλοσχεδιασμένο Λογιστικό Σύστημα: Ένα βασικό χαρακτηριστικό ενός καλοσχεδιασμένου λογιστικού συστήματος είναι το λογιστικό σχέδιο και οι κατευθυντήριες οδηγίες χρησιμοποίησης του συστήματος με τη μορφή συνήθως του λογιστικού εγχειριδίου. Ένα καλοσχεδιασμένο και ευκολοκατάλυπτο σύστημα έγκρισης της λογιστικής απεικόνισης των συναλλακτικών πράξεων θα πρέπει να συμπληρώνει το σχέδιο λογαριασμών και το λογιστικό εγχειρίδιο.

ε.) Ύπαρξη υπηρεσίας εσωτερικών ελεγκτών: Το τελευταίο βασικό συστατικό μέρος του εσωτερικού ελέγχου είναι η διαρκής επιθεώρηση και αξιολόγηση των διοικητικών και λογιστικών ελέγχων από το προσωπικό της ίδιας της επιχείρησης. Η έννοια, το περιεχόμενο και οι σκοποί της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου. Ένα ισχυρό σύστημα εσωτερικού ελέγχου που διαθέτει τις πιο πάνω ιδιότητες δεν διασφαλίζει πλήρως την επιχείρηση από ζημιές ή καταχρήσεις των υπαλλήλων της. Για αυτό οι επιχειρήσεις συνάπτουν μια μορφή ασφάλισης, την ασφάλεια έναντι καταχρήσεων κατά την οποία μια ασφαλιστική εταιρία συμφωνεί να αποζημιώσει μια επιχείρηση για ζημιές που μπορεί να αποδοθούν σε κλοπή ή κατάχρηση των υπαλλήλων της⁶.

3.7 Αναμενόμενα οφέλη από το σύστημα εσωτερικού ελέγχου

Τα οφέλη που προκύπτουν από την εφαρμογή και λειτουργία ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι τα ακόλουθα:

- Επιβεβαιώνεται ότι τα συστήματα και οι διαδικασίες που εφαρμόζονται γενικά και ειδικά είναι ικανοποιητικά
- Υιοθετούνται βελτιώσεις στα συστήματα και στις διαδικασίες, οι οποίες αποτρέπουν ή αντιμετωπίζουν προβλήματα και προστατεύουν τους εργαζόμενους από άδικους καταλογισμούς ευθυνών.
- Περιορίζεται η άσκοπη γραφειοκρατική εργασία.
- Εισπράττονται διαφυγόντα έσοδα.
- Εντοπίζονται έγκαιρα προβλήματα, πριν αυτά υποπέσουν στην αντίληψη τρίτων.

⁶ Νεγκάκης Χ, Ταχυνάκης Π (2013), Σύγχρονα θέματα ελεγκτικής και εσωτερικού ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία

- Δοκιμάζονται και εφαρμόζονται ιδέες με σκοπό την κατάργηση ακριβών, χρονοβόρων και αναποτελεσματικών διαδικασιών.
- Εντοπίζονται ευκαιρίες για αυτοματοποίηση διαδικασιών.
- Καλλιεργείται εμπιστοσύνη στη χρήση νέων τεχνολογιών και καινοτομιών, οι οποίες αποδεικνύονται ωφέλιμες.
- Αποφεύγονται αλόγιστες δαπάνες.
- Εντοπίζονται παρεκκλίσεις από τις προδιαγραφές και τις προσδοκίες της διοίκησης της εταιρίας.
- Καλλιεργείται εμπιστοσύνη στα συστήματα επεξεργασίας πληροφοριών που χρησιμοποιεί η εταιρία
- Ελέγχονται οικονομικά και διοικητικά προβλήματα της εταιρίας και αντιμετωπίζονται με ανεξάρτητο και συνεπώς αντικειμενικό τρόπο.
- Διασφαλίζονται τα συμφέροντα των επενδυτών / μετόχων της εταιρίας.
- Ενισχύεται η διαφάνεια και η ομαλή λειτουργία της χρηματιστηριακής αγοράς⁷.

3.8 Οι αδυναμίες του συστήματος εσωτερικού ελέγχου

Τα βασικά χαρακτηριστικά ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι ότι παρέχει τη βεβαιότητα ότι τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας προστατεύονται και ότι δημιουργούνται αξιόπιστα οικονομικά στοιχεία, για την ορθολογική διοίκηση της εταιρίας και για την ετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Η επιτυχία όμως των στόχων του εσωτερικού ελέγχου πρέπει να σχετίζεται στενά με το κόστος που απαιτείται για την παροχή υπηρεσιών του τμήματος εσωτερικού ελέγχου. Θα πρέπει δηλαδή οι ωφέλειες, οι οποίες προκύπτουν από την διαδικασία ελέγχου, να υπερβαίνουν το κόστος της υιοθέτησης της διαδικασίας αυτής. Αν και είναι δύσκολο να μετρηθούν επακριβώς το κόστος και οι ωφέλειες μιας διαδικασίας ελέγχου, εν τούτοις θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια, χρησιμοποιώντας και εκτιμήσεις, να συνδέεται πάντα το κόστος του εσωτερικού ελέγχου με τις αναμενόμενες ωφέλειες.

Ακόμη, πολλές αρχές, στις οποίες βασίζεται ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου, μπορεί να καταστρατηγηθούν και να παραβιαστούν. Ο διαχωρισμός π.χ. των ευθυνών, καθηκόντων και αρμοδιοτήτων, μεταξύ των διαφόρων ατόμων και τμημάτων, μπορεί να μην έχει καμία αξία, όταν υπάρχει συμπαιγνία μεταξύ αυτών. Ακόμη, ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να είναι αναποτελεσματικός, όταν επεμβαίνει κατά αρνητικό τρόπο το management, για να δικαιολογήσει και συγκαλύψει ορισμένες παρατυπίες, σφάλματα ή παραλείψεις. Θα πρέπει ακόμα να σημειώσουμε πάλι ότι τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου βασίζονται κυρίως σε ανθρώπους.

⁷ Καζαντζής Χρήστος (2006), Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος. Μια συστηματική προσέγγιση εννοιών, αρχών και προτύπων, Εκδόσεις Business Plus

Επομένως, απροσεξίες, αβλεψίες, οδηγίες που δεν τις καταβαίνουν καλά και διάφορα λάθη εκτιμήσεων αποδυναμώνουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

3.9 Κώδικας δεοντολογίας εσωτερικού ελέγχου

Σκοπός του κώδικα δεοντολογίας εσωτερικού ελέγχου αποτελεί η εξασφάλιση υψηλού επιπέδου υπηρεσιών εκ μέρους του τμήματος εσωτερικού ελέγχου, έτσι ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στα καθήκοντα που του έχουν ανατεθεί. Ο κώδικας δεοντολογίας αφορά τον υπεύθυνο του τμήματος εσωτερικού ελέγχου και τα άτομα που τυχόν εποπτεύονται από αυτόν. Οι εργαζόμενοι στο τμήμα εσωτερικού ελέγχου, αφού αποδεχτούν τις αρχές του κώδικα δεοντολογίας, οφείλουν να επιδεικνύουν υψηλό βαθμό αυτοπειθαρχίας ακόμα και πέρα από όσα κατ' ελάχιστον προβλέπει η σχετική νομοθεσία και οι κανονιστικές αποφάσεις. Τα πρότυπα αυτά περιλαμβάνονται στο κώδικα δεοντολογίας αποτελούν τις βασικές αρχές στην εκτέλεση των καθηκόντων του εσωτερικού ελεγκτή της εταιρίας και των λοιπών ατόμων που συνδράμουν στο έργο του.

Οι απασχολούμενοι στο τμήμα εσωτερικού ελέγχου πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι η εφαρμογή των αρχών του κώδικα, βασίζεται και στην προσωπική τους κρίση και εκτίμηση. Επίσης, πρέπει να ανταποκρίνονται στο ρόλο τους με σύνεση και κατά τρόπο αξιοπρεπή, καθώς και με πλήρη συναίσθηση των απαιτήσεων του έργου τους. Ο διορισμός του ανθρώπινου δυναμικού του τμήματος εσωτερικού ελέγχου πρέπει να γίνεται με την εξασφάλιση των προϋποθέσεων που απαιτεί η κείμενη νομοθεσία. Οι απασχολούμενοι στο τμήμα, απαλλάσσονται των καθηκόντων τους, σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι παραβιάζουν τις αρχές του κώδικα δεοντολογίας.

Σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας που έχει εκδώσει το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να εφαρμόζουν αλλά και να προσπίζουν τις κάτωθι αρχές:

1. Ακεραιότητα: Ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να είναι άτομο που διαθέτει ειλικρίνεια, υπευθυνότητα και επάρκεια γνώσεων για την εκτέλεση των καθηκόντων του. Να είναι αφοσιωμένος στην εκτέλεση των καθηκόντων του και στην διεκπεραίωση των υποθέσεων που του έχουν ανατεθεί. Να μην εμπλέκεται συνειδητά σε γεγονότα και δραστηριότητες κατά τρόπο που να δημιουργεί προβλήματα για το επάγγελμα και την εταιρία του, συμμετέχοντας σε παράνομες αντιδεοντολογικές ή αντικανονικές δραστηριότητες.
2. Αντικειμενικότητα: ο εσωτερικός ελεγκτής εκτελεί τα καθήκοντα του με αντικειμενικότητα, αναλαμβάνοντας να εκτελέσει μόνο εκείνες τις υπηρεσίες για τις οποίες είναι αρμόδιος, απέχοντας από ενέργειες οι οποίες αντίκεινται στα συμφέροντα της εταιρίας και επηρεάζουν την κρίση του κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Επίσης, δεν

δέχεται οποιαδήποτε αμοιβή ή δώρα από υπαλλήλους, πελάτες, προμηθευτές ή εταιρίες συνδεδεμένες με τη δική του, τα οποία μπορούν να επηρεάσουν ή να θεωρηθεί ότι μπορεί να επηρεάσουν την επαγγελματική του κρίση.

3. Εχεμύθεια: ο εσωτερικός ελεγκτής οφείλει να είναι σε θέση να υιοθετεί κατάλληλα μέσα, σύμφωνα με όσα προτείνουν τα διεθνή πρότυπα εσωτερικού ελέγχου, κείμενη νομοθεσία, οι αποφάσεις της διοίκησης, η επιστήμη και η επικρατούσα πρακτική. Να παραμένει νομοταγής και να τηρεί τις αρχές του επαγγέλματος, όπως επίσης να είναι επιμελής κατά την άσκηση των ελεγκτικών του καθηκόντων, να είναι σε θέση να εντοπίζει ενδεχόμενες οικονομικές ατασθαλίες, λάθη και παραλείψεις, χαμηλή απόδοση, σπατάλες, αναποτελεσματικές δραστηριότητες και περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων. Να διακρίνει συνθήκες και δραστηριότητες που υποσκάπτουν την ομαλή λειτουργία της επιχείρησης και να συζητά οτιδήποτε ασυνήθιστο παρατηρεί με τον προϊστάμενο ελεγκτή και τον διευθυντή της επιχείρησης. Να εξετάζει το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της εταιρίας, προκειμένου να εντοπιστούν ενδεχόμενες αδυναμίες και στη συνέχεια να προτείνει βελτιώσεις σύμφωνα με αποδεκτές διαδικασίες και πρότυπα. Να εντοπίζει και να αξιολογεί ασυνήθιστα αρχεία. Να προσπαθεί συνεχώς να βελτιώνει την επαγγελματική του επάρκεια και αποτελεσματικότητα, καθώς και την ποιότητα των υπηρεσιών ου προσφέρει.

Οι εργασίες του τμήματος εσωτερικού ελέγχου απαιτούν υψηλές γνώσεις, επιμέλεια και ικανότητες. Ο εσωτερικός ελεγκτής οφείλει να επιδεικνύει προσοχή στην απόκτηση επαρκούς αποδεικτικού υλικού που να εγγυάται την ορθότητα της γνώμης που εκφράζεται⁸.

3.10 Εσωτερικός έλεγχος – Εταιρίες εισηγμένες στο χρηματιστήριο

Προβλέπεται πλέον η οργάνωση και λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου ως ουσιαστική προϋπόθεση για την εισαγωγή μετοχών ή άλλων κινητών αξιών σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά. Η διενέργεια εσωτερικού ελέγχου πραγματοποιείται από ειδική υπηρεσία της εταιρίας. Αυτό συνεπάγεται ότι αφενός τα αποκλειστικά καθήκοντα της υπηρεσίας αυτής είναι η άσκηση του εσωτερικού ελέγχου και αφετέρου η υπηρεσία είναι διακριτή στο οργανόγραμμα της εταιρίας. Ταυτόχρονα οριοθετεί ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους είναι ανεξάρτητοι, δεν υπάγονται ιεραρχικά σε καμία άλλη υπηρεσιακή μονάδα της εταιρίας και εποπτεύονται από ένα έως τρία μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ.

⁸ Νεγκάκης Χ, Ταχυνάκης Π, (2013), Σύγχρονα θέματα ελεγκτικής και εσωτερικού ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία

Οι εσωτερικοί ελεγκτές ορίζονται από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας και είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, με το σκεπτικό ίσως ότι το πρόσωπο που βρίσκεται καθημερινά μέσα στην εταιρία γνωρίζει τα προβλήματα και είναι σε θέση να δώσει τις κατάλληλες λύσεις. Προκύπτει λοιπόν ότι ο νόμος θέτει εγγυήσεις σχετικά με την ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή, ρυθμίζοντας θέματα, όπως της καταλληλότητας από άποψη τυπικών και ουσιαστικών προσόντων γνώσεις και εμπειρίες, της διοικητικής υπαγωγής σε μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. και του απευθείας προσδιορισμού της αμοιβής των εσωτερικών ελεγκτών από το Δ.Σ. Ταυτόχρονα, ο εσωτερικός ελεγκτής δεν έχει συμβατική ευθύνη έναντι τρίτων προσώπων (μετόχων, μελών Δ.Σ., κτλ.) αφού ο ελεγκτής αμείβεται από την εταιρία.

Ακολουθως, εσωτερικοί ελεγκτές δεν μπορούν να οριστούν μέλη του διοικητικού συμβουλίου, διευθυντικά στελέχη ή συγγενείς αυτών μέχρι και του β' βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας. Η εταιρία υποχρεούται να ενημερώνει την επιτροπή κεφαλαιαγοράς για οποιαδήποτε μεταβολή στα πρόσωπα ή την οργάνωση του εσωτερικού ελέγχου εντός 10 εργάσιμων ημερών από την μεταβολή αυτή. Πρόκειται λοιπόν για εγγυήσεις προσωπικής ανεξαρτησίας του ελεγκτή με στόχο αφενός την αποδέσμευση του εσωτερικού ελέγχου από το Δ.Σ. της εταιρίας και αφετέρου τη διασφάλιση της μη διαπλοκής συμφερόντων του εσωτερικού ελεγκτή με τα οικονομικά συμφέροντα του ελεγχόμενου – εργοδότη, γνωρίζοντας ότι η διαπλοκή μπορεί να αναπτυχθεί ακόμα και σε σχέσεις όπου δεν διαφαίνεται να υφίσταται εξάρτηση και συσχέτιση συμφερόντων.

Η ανεξαρτησία των εσωτερικών ελεγκτών αφορά και σε άλλα επίπεδα και κυρίως την ελευθερία κινήσεων. Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν το δικαίωμα να λάβουν γνώση οποιουδήποτε βιβλίου, εγγράφου, αρχείου, τραπεζικού λογαριασμού και χαρτοφυλακίου της εταιρίας και να έχουν πρόσβαση σε οποιαδήποτε υπηρεσία της εταιρίας. Τα μέλη του Δ.Σ. οφείλουν να συνεργάζονται και να παρέχουν πληροφορίες στους εσωτερικούς ελεγκτές και γενικά να διευκολύνουν με κάθε τρόπο το έργο τους. Επίσης, η διοίκηση της εταιρίας οφείλει να παρέχει όλα τα απαραίτητα μέσα για τη διευκόλυνση του έργου τους. Συνεπώς, ο εσωτερικός έλεγχος καλύπτει όλες τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και υπηρεσίες της εταιρίας και ελέγχει πέρα από το αποτέλεσμα (όπως συμβαίνει με τους ορκωτούς λογιστές) και τις ακολουθούμενες διαδικασίες, αφού σκοπό έχει τη διαπίστωση της ορθής εφαρμογής του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Οι αρμοδιότητες της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου και κατ' επέκταση του εσωτερικού ελεγκτή είναι οι ακόλουθες :

- Να παρακολουθεί την εφαρμογή και τη συνεχή τήρηση του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας και του καταστατικού της εταιρίας, όπως επίσης και της σχετικής νομοθεσίας που αφορά την Α.Ε. και τις διατάξεις του χρηματιστηρίου.
- Να αναφέρει στο Δ.Σ. της εταιρίας τις περιπτώσεις σύγκρουσης των ιδιωτικών συμφερόντων των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή των διευθυντικών

στελεχών της εταιρίας με τα συμφέροντα της εταιρίας, όπως προκύπτουν μέσα από την άσκηση των καθηκόντων του.

- Να ενημερώνει εγγράφως, μία φορά τουλάχιστον το τρίμηνο, το Δ.Σ. για το διενεργούμενο από αυτόν έλεγχο και να παρευρίσκεται στις Γ.Σ. των μετόχων.
- Να παρέχει μετά από έγκριση του Δ.Σ. της εταιρίας, οποιαδήποτε πληροφορία ζητηθεί εγγράφως από εποπτικές αρχές, να συνεργάζεται και να διευκολύνει με κάθε δυνατό τρόπο το έργο παρακολούθησης, ελέγχου και εποπτείας που ασκούνται από αυτές.

Προκύπτει λοιπόν ότι ο εσωτερικός ελεγκτής έχει τη δυνατότητα να υποβάλλει πορίσματα ελέγχου, χωρίς ωστόσο να προβαίνει σε υποδείξεις προς το ΔΣ της εταιρίας. Επίσης, πρέπει να παρίσταται στη ΓΣ των μετόχων χωρίς τη δυνατότητα να παρεμβαίνει. Συνεπώς, η εποπτεία του έργου του εσωτερικού ελεγκτή ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της επιτροπής ελέγχου. Αυτό το στοιχείο διασφαλίζει την ανεξαρτησία και αμεροληψία του ελεγκτή, αφού παραμένει κατά το δυνατόν ανεπηρέαστος από τα εκτελεστικά μέλη του ΔΣ της εταιρίας, ο ρόλος των οποίων αρχίζει με την κοινοποίηση των πορισμάτων του ελέγχου.

Η εναρμόνιση της Ελληνικής με την κοινοτική νομοθεσία είχε ως αποτέλεσμα μεταξύ άλλων, την τροποποίηση των αρμοδιοτήτων της διεύθυνσης εσωτερικού ελέγχου της επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, η οποία πλέον έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- Την παρακολούθηση της αποτελεσματικής οργάνωσης και λειτουργίας της επιτροπής.
- Την εποπτεία της οικονομικής και αποδοτικής χρήσης των πόρων.
- Την τήρηση των υποχρεώσεων γνωστοποίησης των συναλλαγών από τις επιχειρήσεις.
- Την τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου από το προσωπικό της επιτροπής.
- Την ενημέρωση του ΔΣ για τα πορίσματα των εσωτερικών ελέγχων και τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση της λειτουργίας της επιτροπής.
- Την αυτοτέλεια της διεύθυνσης εσωτερικού ελέγχου η οποία υπάγεται στο ΔΣ και εποπτεύεται από μέλος εκτός του προέδρου και των αντιπροέδρων
- Την στελέχωση της υπηρεσίας από ειδικό επιστημονικό προσωπικό, δηλαδή πρόσωπα με αυξημένα επιστημονικά και επαγγελματικά προσόντα⁹.

3.11 Σχέση εσωτερικού και εξωτερικού ελεγκτή.

Η σχέση ανάμεσα στον εσωτερικό και εξωτερικό ελεγκτή έχει μια αλληλοεπίδραση, ο πρώτος υποβοηθά τον δεύτερο και ο δεύτερος συμβάλλει στη βελτίωση του πρώτου. Συγκεκριμένα, η ύπαρξη ενός ισχυρού εσωτερικού ελέγχου αποτελεί θετική απόδειξη

⁹ Νεγκάκης Χ, Ταχυνάκης Π, (2013), Σύγχρονα θέματα ελεγκτικής και εσωτερικού ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία

της αξιοπιστίας των λογιστικών πληροφοριών. Ο βαθμός της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου επηρεάζει αποφασιστικά την κρίση του εξωτερικού ελεγκτή για το βάθος και την έκταση του δικού του ελέγχου.

Αντιθέτως, η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου από τον εξωτερικό ελεγκτή συμβάλλει στον εντοπισμό αδυναμιών και ελλείψεων μέσα το σύστημα του ελέγχου της επιχείρησης που δεν τα έχει επισημάνει ο εσωτερικός ελεγκτής. Ακόμη, ο εξωτερικός ελεγκτής υποβάλλει στη διοίκηση της επιχείρησης προτάσεις για τη βελτίωση των μέτρων του εσωτερικού ελέγχου και απαιτεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, την άμεση υιοθέτηση και την εφαρμογή τους. Τελικά, ο εσωτερικός ελεγκτής, που γνωρίζει ότι το έργο του πρόκειται να αξιολογηθεί από τον ανεξάρτητο εξωτερικό ελεγκτή, καταβάλλει κάθε προσπάθεια για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

3.12 Εσωτερικός έλεγχος – Ευρωπαϊκή Ένωση

Ο προσδιορισμός ενός ενιαίου πλαισίου, που θα καθορίσει τις βασικές παραμέτρους του εσωτερικού ελέγχου, αποτέλεσε αντικείμενο προβληματισμού και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η οδηγία που εκδόθηκε και αφορά τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων αποτελεί μαζί με τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις της το βασικότερο τμήμα του Ευρωπαϊκού δικαίου. Το αντικείμενο της οδηγίας είναι η κοινή και εναρμονισμένη ρύθμιση των επενδυτικών υπηρεσιών, όπως αυτές λαμβάνουν χώρα μεταξύ των κρατών μελών του Ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου.

Η οδηγία θεωρείται ως μία ριζοσπαστική κίνηση στον Ευρωπαϊκό χώρο που ρυθμίζει το σύνολο των επενδυτικών υπηρεσιών. Επιπλέον, με τις διατάξεις που περιέχει, επιχειρεί να αυξήσει και να προστατέψει τον υγιή ανταγωνισμό. Παράλληλα, επιδιώκει να προστατέψει τους καταναλωτές των επενδυτικών υπηρεσιών. Τα μέτρα και η κατευθύνσεις της MiFID αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο του προγράμματος δράσης χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Πρόκειται στην ουσία για μια σημαντική αλλαγή σε σχέση με την προηγούμενη νομοθεσία της ΕΕ, που χαρακτηριζόταν από ελάχιστη εναρμόνιση αλλά αμοιβαία αναγνώριση μεταξύ των κρατών μελών στην αντιμετώπιση των επενδυτικών υπηρεσιών. Η αρχή της «μέγιστης εναρμόνισης» επιτρέπει την αμοιβαία αναγνώριση, όμως ταυτόχρονα δεν επιτρέπει στα κράτη της ΕΕ να προωθούν κοινοτικές οδηγίες και κανονισμούς επιζήμιους για την αντιμετώπιση με ίσους όρους των αγορών επενδυτικών υπηρεσιών.

Η οδηγία δίνει περισσότερη βαρύτητα στη σημασία του εσωτερικού ελέγχου και τον τοποθετεί ως έννοια και πρακτική σαν έναν από τους βασικούς άξονες για μία εναρμονισμένη και ανταγωνιστική αγορά επενδυτικών υπηρεσιών στην Ευρώπη. Συγκεκριμένα, εστιάζει στην ύπαρξη συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, στη χρήση των συστημάτων αυτών από εταιρίες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, καθώς και στο φαινόμενο του “outsourcing”. Η οδηγία εστιάζει στο γεγονός πως μία εταιρία

παροχής επενδυτικών υπηρεσιών οφείλει να διαθέτει ορθολογικές διοικητικές και λογιστικές διαδικασίες, καθώς και αποτελεσματικούς μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου, προκειμένου να επιτυγχάνεται η παροχή δεδομένων που θα οδηγήσουν σε μια αξιόπιστη εκτίμηση του κινδύνου.

Βάση των παραπάνω, γίνεται κατανοητό πως μέσα από τους κανονισμούς και τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η σημασία του ελέγχου τίθεται ως μία παράμετρος απαραίτητη, προκειμένου να λειτουργήσουν αποτελεσματικά και ανταγωνιστικά οι αγορές. Σκοπός της MiFID είναι συνεπώς να δημιουργήσει και να παράσχει τα απαραίτητα εχέγγυα για την ομαλή λειτουργία της χρηματιστηριακής αγοράς, που μπορεί να αντιμετωπίσει πλήθος στρεβλώσεων ενδογενώς ή εξωγενώς.

3.13 Σημασία του εσωτερικού ελέγχου

Οι συνεχιζόμενες αλλαγές της εγχώριας και διεθνούς οικονομίας καθιστούν απαραίτητη τη λειτουργία ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου μέσα σε μια οικονομική οντότητα. Οι διοίκηση μπορεί να διοικήσει και να διαχειριστεί καλύτερα την επιχείρηση και έχει σωστή και αντικειμενική πληροφόρηση, φυσικά πάντα η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να είναι ανεξάρτητη.

Επειδή η διοίκηση των επιχειρήσεων γίνεται από ανθρώπους και τα φαινόμενα απάτης οι κλοπές και οι ατασθαλίες υπάρχουν πάντα, ο εσωτερικός έλεγχος έρχεται έτσι ώστε να μπορέσει να μειώσει ή και να εξαφανίσει πλήρως τα φαινόμενα αυτά. Ακόμη μέσω της θέσπισης του εσωτερικού ελέγχου επιτυγχάνεται ο έγκαιρος εντοπισμός των λαθών, για τη διόρθωση τους αλλά και για την καταστολή τους. Θεωρείται ότι το λογιστικό σφάλμα είναι απόρροια αμέλειας ή μη γνώσης των λογιστικών κανόνων. Ένας ακόμη λόγος που χρήζει σημαντική την ύπαρξη του ελέγχου είναι η πιθανή σύγκρουση συμφερόντων που υπάρχει μεταξύ της διοίκησης και των ιδιοκτητών-μετόχων της οικονομικής οντότητας. Τέλος, ένας άλλος λόγος ιδιαίτερα πρακτικός, είναι η διευκόλυνση που προσδίδει στην εργασία και στη διαδικασία του εξωτερικού ελέγχου ένα ορθό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, παρέχοντας στην επιχείρηση χαμηλότερο κόστος και μεγαλύτερη αξία. Η υπηρεσία της ελεγκτικής μπορεί συνεπώς να διασφαλίσει τη διαφάνεια, την αποκάλυψη λαθών και να συνεισφέρει στην ορθολογικότερη λειτουργία της επιχείρησης αλλά και για τη διασφάλιση των συμφερόντων τόσο για τους μετόχους όσο και για τους εργαζόμενους¹⁰.

¹⁰ Καζαντζής Χρήστος (2006), Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος. Μια συστηματική προσέγγιση εννοιών, αρχών και προτύπων, Εκδόσεις Business Plus

3.14 Επιτροπές Ελέγχου

Αντικείμενο της επιτροπής είναι η συλλογή πληροφοριών από την διοίκηση, η υποστήριξη των εσωτερικών ελέγχων και τέλος η συνεργασία με τους εξωτερικούς ελεγκτές για το συμφέρον των μετόχων.

Η επιτροπή ελέγχου συγκροτείται για να παρέχει συμβουλές στη διοίκηση μιας εταιρίας και αποτελεί συνδεδετικό κρίκο με τη διοίκηση, για το λόγο αυτό τα καθήκοντα, οι απαιτήσεις και το κύρος είναι ιδιαίτερα υψηλά. Η επιτροπή ελέγχου είναι υπεύθυνη για τα ακόλουθα:

- Τη σωστή λειτουργία της οργανωτικής δομής, για ζητήματα που σχετίζονται με τη στρατηγική και τη πολιτική του οργανισμού αλλά και για την εφαρμογή των διαδικασιών μέσα από τη χρήση των κατάλληλων μηχανισμών.
- Τη τήρηση των αποφάσεων της διοίκησης αλλά και η δημιουργία κανονισμών.
- Το συχνό έλεγχο της υπάρχουσας οργάνωσης αλλά και των δραστηριοτήτων της, με στόχο να εξετάζει την επάρκεια της οργάνωσης. Στην περίπτωση που παρατηρούν αποκλίσεις από τις διαδικασίες, αναλαμβάνει να προτείνει διορθωτικά μέτρα.
- Τον εσωτερικό έλεγχο, σε συνεργασία με τη διοίκηση επιτηρούν τη διεύθυνση του εσωτερικού ελέγχου ώστε να εξασφαλίζονται τα κατάλληλα μέσα για την άσκηση του ελέγχου.
- Τη διαμόρφωση του ετήσιου προγράμματος ελέγχου για τα στρατηγικά θέματα, τα οποία χαρακτηρίζονται από μεγάλο επιχειρηματικό κίνδυνο, με τη βοήθεια του τμήματος εσωτερικού ελέγχου.
- Τα τελικά πορίσματα που εκδίδει η διεύθυνση του εσωτερικού ελέγχου και για τη προώθηση των συζητήσεων που γίνονται με τα αρμόδια τμήματα κάθε φορά, ώστε να ακολουθηθεί η σωστή εφαρμογή τους.
- Τη συμμετοχή του επικεφαλούς του τμήματος εσωτερικού ελέγχου στις συζητήσεις σοβαρών θεμάτων που κάνει η διοίκηση καθώς η συμμετοχή του είναι αναγκαία διότι οι εισηγήσεις του καθορίζουν τις αποφάσεις που θα ληφθούν.

Κεφάλαιο 4 Βήματα διενέργειας εσωτερικού ελέγχου

4.1 Εισαγωγή

Μπορεί οι ελεγκτικές διαδικασίες να διαφέρουν ως προς το αντικείμενο και το σκοπό ανάλογα με την εταιρία που εφαρμόζονται, η εφαρμογή τους όμως γίνεται με βάση τις ίδιες αρχές. Για την διενέργεια του έργου του εσωτερικού ελέγχου ακολουθούνται τα κατώτερα βήματα: α.) προκαταρτική έρευνα, β.) σύνταξη προγράμματος ελέγχου, γ.) επιτόπια εργασία, δ.) εκθέσεις ελέγχου και ε.) μεταγενέστερες ενέργειες¹¹.

4.2 Προκαταρτική έρευνα

Η προκαταρτική έρευνα αποτελεί το πρώτο βήμα της διενέργειας του εσωτερικού ελέγχου και συνίσταται στη συγκέντρωση όλων των απαραίτητων πληροφοριών και δεδομένων, έτσι ώστε να καταρτιστεί ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα ελέγχου με το οποίο θα καθορίζονται λεπτομερώς οι διαδικασίες που θα ακολουθηθούν. Τα βήματα τα οποία αναφέρονται στη συνέχεια ακολουθούνται από τον εσωτερικό ελεγκτή στο σύνολό τους κατά τη διενέργεια προκαταρτικής έρευνας, σε τομές ή δραστηριότητα που ελέγχεται για πρώτη φορά. Σε επόμενους ελέγχους ίσως κάποια από τα βήματα αυτά μπορούν να παραλειφθούν σε κάποιο βαθμό, ιδιαίτερα αν κατά την κρίση του ελεγκτή οι συνθήκες δεν έχουν μεταβληθεί.

α. Προετοιμασία. Οι ενέργειες που εντάσσονται στην προετοιμασία των εσωτερικών ελεγκτών είναι :

- Το άνοιγμα (αν πρόκειται για έλεγχο που διενεργείται για πρώτη φορά) ή η ενημέρωση (αν πρόκειται για επαναλαμβανόμενο έλεγχο) του μόνιμου φακέλου.
- Η μελέτη προηγούμενων φύλλων εργασίας και εκθέσεων ελέγχου που αφορούν στην ίδια ή και παρόμοιες δραστηριότητες ή τομείς.
- Η αξιολόγηση της οργάνωσης της δραστηριότητας που πρόκειται να ελεγχθεί μέσα από οργανογράμματα και τυχόν έντυπα που αναφέρουν επίπεδα ευθυνών.
- Η δημιουργία καταστάσεων υπενθύμισης, όπου αναφέρονται τα βήματα τα οποία πρέπει να ακολουθηθούν από τους εσωτερικούς ελεγκτές. Στις καταστάσεις αυτές συνήθως υπάρχει κενός χώρος σε στήλες στα δεξιά του εντύπου, όπου τοποθετείται ένδειξη του ελεγκτή σχετικά με το όνομά του, την ημερομηνία διενέργειας της εργασίας και το φύλλο εργασίας, όπου είναι αρχειοθετημένη η συγκεκριμένη εργασία.

¹¹ Νεγκάκης Χ, Ταχυνάκης Π, (2013), Σύγχρονα θέματα ελεγκτικής και εσωτερικού ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία

β. Δημιουργία ερωτηματολογίων για εκτίμηση του υπάρχοντος συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Τα ερωτηματολόγια, τα οποία χρησιμοποιούνται για να υπάρξει μια αρχική εκτίμηση του ελεγκτή για το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της δραστηριότητας που πρόκειται να ελεγχθεί, μπορούν να έχουν μια πρόχειρη μορφή ή μια τυποποιημένη και συγκεκριμένη μορφή. Στις περισσότερες περιπτώσεις χρησιμοποιούνται τυποποιημένης μορφής ερωτηματολόγια τα οποία απαιτούν σημαντική προσπάθεια για την αρχική κατάρτισή τους είναι όμως πολύ εύκολη στη συνέχεια η προσαρμογή τους, ενώ επιτυγχάνεται και σημαντική οικονομία χρόνου για τη συμπλήρωσή τους. Ταυτόχρονα, διασφαλίζεται ότι έχουν μελετηθεί και ότι έχει ληφθεί κατάλληλη έγκριση από τη διοίκηση για την υποβολή κάποιων ερωτήσεων, αν κριθεί απαραίτητο.

γ. Διενέργεια αρχικών συναντήσεων και συνεντεύξεων. Οι αρχικές συναντήσεις, που πραγματοποιούνται μεταξύ του εσωτερικού ελεγκτή και των προϊσταμένων των δραστηριοτήτων που πρόκειται να ελεγχθούν, θεωρείται σκόπιμο να πραγματοποιούνται σε καθορισμένο εκ των προτέρων χρόνο, ουσιαστικά δηλαδή ύστερα από ενημέρωση. Συνεπώς, πριν ξεκινήσει η προκαταρκτική έρευνα, ο υπεύθυνος εσωτερικού ελέγχου οφείλει να ενημερώσει επισήμως τον διευθυντή του αντίστοιχου τμήματος ότι πρόκειται να διενεργηθεί έλεγχος στον τομέα ευθύνης του. Βασικός σκοπός των αρχικών συναντήσεων είναι η εξήγηση του σκοπού του ελέγχου, ο καθορισμός κάποιων διοικητικών θεμάτων και η επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής συνεργασίας.

δ. Γνώση του τρόπου λειτουργίας και των στόχων της δραστηριότητας. Κατά το στάδιο αυτό της προκαταρκτικής έρευνας, ο εσωτερικός ελεγκτής προσπαθεί να συγκεντρώσει όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την δραστηριότητα που πρόκειται να ελεγχθεί. Μεταξύ των πληροφοριών που συλλέγονται, επιπρόσθετα της ροής των διαδικασιών που μπορεί και να περιγράφονται σε οδηγό διαδικασιών, είναι και οι εξής:

- Καθορισμός τυχόν ειδικών έργων που βρίσκονται σε εξέλιξη.
- Καθορισμός σχεδίων που έχουν αναπτυχθεί για πιθανή εφαρμογή στο μέλλον.
- Καθορισμός των οργανωτικών αλλαγών που έλαβαν χώρα πρόσφατα ή κατά το χρόνο που μεσολάβησε από τον προηγούμενο έλεγχο.
- Έκταση και τρόπος μεταφοράς εξουσιών και αρμοδιοτήτων, τυπικά και άτυπα.
- Έντυπα που χρησιμοποιούνται για την ολοκλήρωση των διαδικασιών, άτομα που εμπλέκονται στη διαδικασία και τεκμηρίωση της εργασίας.

ε. Γνώση της διοίκησης και του προσωπικού που συμμετέχει στη δραστηριότητα. Υποστηρίζεται ότι ένα από τα αποτελεσματικότερα μέτρα ελέγχου σε μια επιχείρηση είναι η ύπαρξη της κατάλληλης διοίκησης σε όλα τα επίπεδα. Κατάλληλη διοίκηση σημαίνει γνώση, πρόσβαση και επίβλεψη όλων των δραστηριοτήτων. Έργο του εσωτερικού ελεγκτή στο στάδιο της προκαταρκτικής έρευνας αποτελεί και η αξιολόγηση της διοίκησης. Από την αξιολόγηση αυτή εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό

και η έκταση των ελεγκτικών διαδικασιών που θα εφαρμοστούν, καθ' όσον ένας καλός διευθυντής της επιχείρησης θεωρείται ότι λειτουργεί εν μέρει σαν ένας εσωτερικός ελεγκτής. Ορισμένα αρνητικά σημεία τα οποία μπορεί να εντοπίσει ο εσωτερικός ελεγκτής σχετικά με τον τρόπο διοίκησης μιας δραστηριότητας είναι τα εξής :

- Ανάθεση ευθυνών, χωρίς να δίνεται και η ανάλογη εξουσία.
- Χρήση του περισσότερου χρόνου της διοίκησης στην επίλυση προβλημάτων παρά στην οργάνωση για την πρόληψη και αποφυγή προβλημάτων.
- Δημιουργία αδικαιολόγητου φόβου στο προσωπικό.
- Άγνοια ως προς το ποια καθήκοντα επιτελούν οι διάφοροι υπάλληλοι.
- Έλλειψη συστήματος επαναπληροφόρησης (feedback).
- Μη ύπαρξη εναλλακτικών υπαλλήλων για να καλύπτονται άμεσα οποιεσδήποτε απουσίες ή αποχωρήσεις.

στ. Διενέργεια φυσικής επισκόπησης. Η φυσική επισκόπηση αποτελεί μια ιδιαίτερα αποκαλυπτική προσέγγιση για να διαπιστώσει κανείς πως λειτουργεί ένα τμήμα της εταιρίας και σε ορισμένες περιπτώσεις που ακριβώς προκύπτουν τα πραγματικά προβλήματα. Η φυσική επισκόπηση δίνει στον εσωτερικό ελεγκτή μια αντίληψη των εργασιών που πραγματοποιούνται στην κάθε δραστηριότητα. Η διενέργεια φυσικής επισκόπησης πραγματοποιείται ουσιαστικά σε δύο στάδια. Αρχικά ο εσωτερικός ελεγκτής κάνει μια περιφορά στους χώρους δραστηριότητας και αποκτά μια οπτική εικόνα. Η εικόνα αυτή είναι οπωσδήποτε πληρέστερη από οποιαδήποτε περιγραφή και παρέχει σημαντικές ενδείξεις σχετικά με τα μέτρα διαφύλαξης των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης και τον τρόπο εκτέλεσης των διαδικασιών. Έπειτα ο εσωτερικός ελεγκτής πραγματοποιεί μια συνοπτική επισκόπηση, γνωστή στη διεθνή βιβλιογραφία ως «walk through».

Ζ. Κατά ρτιση διαγραμμάτων ροής διαδικασιών. Τα διαγράμματα ροής διαδικασιών είναι ένα μέσο στα χέρια του εσωτερικού ελεγκτή για να απεικονίσει και να αναλύσει σύνθετες κυρίως λειτουργίες. Σκοπός είναι να αποκτήσει ο εσωτερικός ελεγκτής, αλλά και να μεταφέρει στους προϊσταμένους του, μια οπτική εικόνα, αλλά και αντίληψη των διαδικασιών που ακολουθούνται.

Η. εκτίμηση των κινδύνων. Η βάση πάνω στην οποία στηρίζεται ο εσωτερικός έλεγχος είναι το πρόγραμμα ελέγχου. Το πρόγραμμα ελέγχου όμως καταρτίζεται, αφού πρώτα αξιολογηθούν οι κίνδυνοι που υπάρχουν σε κάθε δραστηριότητα. Ο ελεγκτής πρέπει να αποκτήσει επαρκή πληροφόρηση για τη διαδικαΐσια διαχείρισης κινδύνων από την ίδια την επιχείρηση, έτσι ώστε να κατανοήσει πλήρως ποια είναι η στάση της διοίκησης για την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με την επίτευξη των στόχων της και την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων. Γίνεται συνεπώς εύκολα κατανοητό ότι η εκτίμηση των κινδύνων αποτελεί σημαντικό βήμα στο έργο της προκαταρκτικής έρευνας που διεξάγει ο εσωτερικός ελεγκτής.

Θ. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της προκαταρκτικής έρευνας. Με την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής έρευνας, ο εσωτερικός ελεγκτής μπορεί πλέον να διαμορφώσει άποψη για το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της δραστηριότητας, έτσι ώστε να προχωρήσει στην κατάρτιση του κατάλληλου προγράμματος ελέγχου. Στις περιπτώσεις της συνήθους κατάληξης, ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει μετά την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής έρευνας να παρουσιάσει τεκμηριωμένα στα φύλλα εργασίας του και να υποβάλλει στους προϊσταμένους του για έγκριση τα εξής στοιχεία: i.) Αναφορά των κύριων αδυναμιών που εντοπίστηκαν. ii.) Τα προτεινόμενα από αυτόν βήματα ελέγχου. iii.) Εκτίμηση του ελεγκτικού χρόνου που απαιτείται. iv.) Εκτίμηση των ημερομηνιών ολοκλήρωσης του ελέγχου και της έκθεσης.

4.3 Σύνταξη προγράμματος ελέγχου

Για το γενικότερο προγραμματισμό του ελεγκτικού έργου, ο εσωτερικός ελεγκτής διαμορφώνει κύρια χαρακτηριστικά λειτουργίας του τμήματος εσωτερικού ελέγχου καταρτίζοντας, τόσο ένα μακροπρόθεσμο όσο και ένα ετήσιο πλάνο ελέγχου.

Σε ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα περιγράφεται η μορφή και η ουσία του ελέγχου, που καθορίζονται με βάση το μέγεθος και τον αναμενόμενο ρυθμό ανάπτυξης της εταιρίας, το είδος του κλάδου, τις σημαντικότερες λειτουργίες και τους κινδύνους κάθε δραστηριότητας, χωρίς να έχει προηγηθεί η διενέργεια προκαταρκτικής έρευνας.

Το ετήσιο βραχυπρόθεσμο πρόγραμμα ελέγχου περιλαμβάνει λεπτομερή περιγραφή των εργασιών κάθε ελεγκτικού έργου. Συγκεκριμένα, καθορίζεται η φύση του ελέγχου και περιγράφονται οι στόχοι του, καθορίζεται ο αριθμός των εργαζομένων που προβλέπεται ότι θα απαιτηθούν για την ολοκλήρωση του έργου, εκτιμάται το ετήσιο κόστος, αλλά και ο χρόνος που απαιτείται για την υλοποίησή του. Στο παρόν στάδιο εργασίας καθορίζονται και τα δείγματα ελέγχου.

Περισσότερο κατά την πρώτη εφαρμογή κάθε προγράμματος ελέγχου και λιγότερο κατά τις επόμενες εφαρμογές γίνεται ταυτόχρονα και αξιολόγηση του προγράμματος ελέγχου από τον εσωτερικό ελεγκτή, έτσι ώστε αυτό να προσαρμόζεται, λαμβάνοντας υπόψη και το τι αντιμετωπίζεται στην πράξη.

4.4 Επιτόπια εργασία

Επιτόπια εργασία (field-work) είναι η εργασία την οποία επιτελεί ο εσωτερικός ελεγκτής για να συμπληρώσει τα βήματα τα οποία του υπαγορεύονται από το πρόγραμμα ελέγχου. Ο όρος «επιτόπια εργασία» δεν αποτελεί αυστηρά τοπικό προσδιορισμό, αφού αρκετές από τις ελεγκτικές εργασίες μπορούν να λάβουν χώρα στο γραφείο του εσωτερικού ελεγκτή και όχι στο χώρο της δραστηριότητας που ελέγχεται. Επίσης, μέρος της εργασίας της προκαταρκτικής έρευνας λαμβάνει χώρα

στο χώρο της δραστηριότητας που ελέγχεται, χωρίς όμως η προκαταρκτική έρευνα να θεωρείται « επιτόπια εργασία».

Στο στάδιο αυτό, περιλαμβάνονται οι εξής έλεγχοι:

- Έλεγχοι διαδικασιών (tests of controls). Οι έλεγχοι αυτοί, έχουν σαν σκοπό την επιβεβαίωση ότι οι διαδικασίες που ακολουθούνται λειτουργούν αποτελεσματικά. Οι έλεγχοι αυτοί αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο αποπροσανατολισμού των στόχων και σκοπών της επιχείρησης και είναι οι εξής:
 - i. Έλεγχοι εγκρίσεων (authorization tests), με σκοπό την επιβεβαίωση και αξιολόγηση των εγκρίσεων που λαμβάνονται κατά τη διενέργεια των λειτουργιών της επιχείρησης.
 - ii. Έλεγχοι διενέργειας εργασιών (transaction processing tests), με σκοπό την αξιολόγηση της ροής των εργασιών που λαμβάνουν χώρα για τη διενέργεια και ολοκλήρωση των λειτουργιών της επιχείρησης.
 - iii. Έλεγχοι διαφύλαξης της περιουσίας (physical safeguard tests), με σκοπό ότι τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης φυλάσσονται και αξιοποιούνται αποτελεσματικά, έτσι ώστε σε αντίθετη περίπτωση να ληφθούν πρόσθετα μέτρα.
- Έλεγχοι τεκμηρίωσης εργασιών (substantive tests), οι έλεγχοι αυτού του είδους, σχεδιάζονται για να εντοπίσουν πιο έγκαιρα τα σφάλματα από όπου θα προκύψουν προτάσεις βελτιώσεως. Οι έλεγχοι αυτοί αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο μη ανακάλυψης του σφάλματος, χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, τις αναλυτικές διαδικασίες και τους λεπτομερειακούς ελέγχους και σχολιάζονται συνοπτικά παρακάτω
 - i. Αναλυτικές διαδικασίες που περιλαμβάνουν α) Συγκρίσεις, αντιπαραβάλλονται δηλαδή διάφορα αριθμητικά στοιχεία (υπόλοιπα λογαριασμών, επιτευχθείσες αποδοτικότητες) με αντίστοιχα στοιχεία των προηγούμενων περιόδων, των προϋπολογισμών και του συγκεκριμένου κλάδου της αγοράς, ενώ τη συνέχεια αιτιολογούνται οι τάσεις και οι αποκλίσεις β) ανάλυση αριθμοδεικτών, όπου εξάγονται συμπεράσματα σχετικά με την αποδοτικότητα, τη ρευστότητα και τη κεφαλαιακή διάρθρωση της επιχείρησης γ) χονδρικοί υπολογισμοί, όπου ο ελεγκτής προσπαθεί με βάση κάποια στοιχεία που έχει ελέγξει να υπολογίσει ένα εύρος μέσα στο οποίο κυμαίνονται κάποια άλλα μεγέθη.
 - ii. Λεπτομερειακοί έλεγχοι που περιλαμβάνουν: α) Παρακολούθηση των περιουσιακών στοιχείων. Πρόκειται για ελέγχους που διενεργούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα για να επιβεβαιώσει ο ελεγκτής ότι υπάρχει η περιουσία της επιχείρησης, η οποία αναφέρεται στα βιβλία της β) Λήψη επιβεβαιωτικών απαντήσεων από εμπειρογνώμονες, είτε είναι υπάλληλοι της επιχείρησης είτε είναι ανεξάρτητοι γ) Λήψη επιβεβαιωτικών απαντήσεων από τρίτους. Οποιοσδήποτε

επιβεβαιώσεις λαμβάνονται από τρίτους έχουν μεγάλη αποδεικτική ισχύει σαν ελεγκτικές μαρτυρίες δ) Εξέταση αναλύσεων λογαριασμών και δεδομένων. Αποτελεί την εξέταση από τον ελεγκτή της ανάλυσης των λογαριασμών και των δεδομένων που παρουσιάζονται στα βιβλία της επιχείρησης ε) Εξέταση συμφωνιών λογαριασμών. Εφαρμόζεται σε περιπτώσεις που υπάρχουν απαιτήσεις και υποχρέωσης μεταξύ της επιχείρησης και τρίτων (συνήθως πελατών, προμηθευτών και τραπεζών) στ) Έλεγχος παραστατικών. Πρόκειται για μια ουσιώδη διαδικασία, αλλά λόγω του γεγονότος ότι είναι χρονοβόρα ανατίθεται στους βοηθούς εσωτερικούς ελεγκτές, αφού προηγουμένως τους δοθούν οι κατάλληλες οδηγίες ζ) Επιβεβαίωση αριθμητικών πράξεων. Αποτελεί μια ελεγκτική διαδικασία η οποία μπορεί συνδυασθεί και να επιτελεστεί ταυτόχρονα με τις υπόλοιπες ελεγκτικές εργασίες η) Έλεγχος διαχωρισμού περιόδων. Τόσο για λόγους λογιστικής ορθότητας, όσο και για λόγους διοικητικής πληροφόρησης και σε πολλές περιπτώσεις και για λόγους αποφυγής προστίμων, είναι απαραίτητο να διασφαλίζεται η αυτοτέλεια των περιόδων, όπως απαιτεί ο νόμος και η διοίκηση.

4.5 Έκθεση ελέγχου

Η έκθεση ελέγχου των εσωτερικών ελεγκτών αποτελεί τη σημαντικότερη πληροφόρηση για την αξιολόγηση τόσο του έργου των εσωτερικών ελεγκτών όσο και του επαγγελματικού επιπέδου τους.

Σκοπός της έκθεσης ελέγχου θεωρείται η παροχή πληροφόρησης προς τη διοίκηση για τα αποτελέσματα ευρήματα του ελέγχου. Στόχος επίσης της έκθεσης ελέγχου είναι να πείσει τη διοίκηση να προβεί στις κατάλληλες ενέργειες για την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος. Σκοποί αυτοί πρέπει να λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη, όταν καταρτίζεται η έκθεση ελέγχου, ενώ ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να έχει υπόψη ότι:

- Ένας καθαρός και κατανοητός προσδιορισμός είτε της διαδικασίας είτε του σημείου που ενδείκνυται για βελτίωση είναι ο καλύτερος τρόπος πληροφόρησης.
- Η πραγματική και πειστική υποστήριξη των συμπερασμάτων και η παροχή αποδείξεων για αυτά και τη σημασία τους είναι ο ασφαλέστερος τρόπος επίτευξης της πειθούς των παραληπτών της έκθεσης.
- Η παρουσίαση δημιουργικών και εφικτών προτάσεων του εσωτερικού ελεγκτή παρέχει τις προϋποθέσεις να δρομολογηθούν οι κατάλληλες ενέργειες και να επιτευχθεί το προσδοκώμενο αποτέλεσμα.

Προκύπτει λοιπόν ότι η ενημέρωση της διοίκησης για τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να γίνεται με έκθεση ελέγχου, η οποία πρέπει να είναι υπογεγραμμένη και να ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένη δομή, περιεχόμενο και ποιοτικά χαρακτηριστικά. Δεν αποκλείεται η διατύπωση των ευρημάτων του εσωτερικού ελέγχου να γίνει και προφορικά, όταν υπάρχει η ανάγκη κατεπείγουσας λήψης μέτρων στη συνέχεια όμως θα ακολουθήσει και γραπτή έκθεση.

Το διαβιβαστικό σημείωμα έχει σκοπό τη συνοπτική παρουσίαση στους πολυάσχολους αποδέκτες της έκθεσης των εξής θεμάτων: α) του ελεγκτικού έργου που επιτελέστηκε β) των συμπερασμάτων που κατέληξε ο εσωτερικός ελεγκτής γ) των προτάσεων του εσωτερικού ελεγκτή για την αντιμετώπιση των ευρημάτων δ) μιας γενικής εικόνας για το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της δραστηριότητας που ελέγχθηκε

Όταν ακολουθείται σύστημα βαθμολόγησης των ελεγχόμενων δραστηριοτήτων, όταν ο βαθμός του ελεγκτή πρέπει να παρουσιάζεται στο διαβιβαστικό σημείωμα, όπου πρέπει να παρουσιάζεται και ο αντίστοιχος βαθμός της προηγούμενης περιόδου. Όταν τα ευρήματα του ελέγχου είναι αρκετά, τότε στο διαβιβαστικό σημείωμα περιλαμβάνονται τα σημαντικότερα από αυτά.

Βασικός σκοπός διενέργειας του ελέγχου είναι ο εντοπισμός σημείων όπου πρέπει να προωθηθούν βελτιώσεις του συστήματος και συνεπώς, όσο νωρίτερα ενημερώνεται η διοίκηση για τα σημεία προτεινόμενων βελτιώσεων, τόσο νωρίτερα θα αποφασισθούν και θα ληφθούν διορθωτικά μέτρα, επιτυγχάνοντας έτσι μεγιστοποίηση του οφέλους της επιχείρησης.

4.6 Μεταγενέστερες ενέργειες

Με τον όρο «Μεταγενέστερες ενέργειες» (follow-up) εννοείται η διαδικασία κατά την οποία οι εσωτερικοί ελεγκτές αξιολογούν την επάρκεια, την αποτελεσματικότητα και το χρόνο εφαρμογής των ενεργειών που αποφασίζονται από τη διοίκηση, σαν αποτέλεσμα των ευρημάτων κυρίως των εσωτερικών ελεγκτών, αλλά και άλλων, όπως των εξωτερικών ελεγκτών.

Η πλειοψηφία των μεταγενέστερων ενεργειών προκύπτει από την εργασία των εσωτερικών ελεγκτών, η οποία καταλήγει συνήθως σε μια έκθεση ελέγχου. Η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα της έκθεσης ελέγχου που υποβάλλεται στη διοίκηση, ουσιαστικά κρίνεται από την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των διορθωτικών μέτρων που λαμβάνονται. Η λήψη δε των διορθωτικών μέτρων αποτελείται από δύο σκέλη: α) Της επιλογής των κατάλληλων διορθωτικών μέτρων β) Της εφαρμογής τους.

Η συμμετοχή των εσωτερικών ελεγκτών στην επιλογή των κατάλληλων διορθωτικών μέτρων ισοδυναμεί με την υποβολή των κατάλληλων προτάσεων αντιμετώπισης των

ευρημάτων του ελέγχου, όπως περιγράφονται στην έκθεση ελέγχου, ενώ η συμμετοχή των εσωτερικών ελεγκτών στην εφαρμογή των επιλεγέντων διορθωτικών μέτρων ισοδυναμεί με την ολοκλήρωση της προσπάθειας για ένα πολύ καλά οργανωμένο και σχεδιασμένο σύστημα εσωτερικού ελέγχου.

Ανάλογα με τη σπουδαιότητα και το χαρακτήρα των ευρημάτων, τα προτεινόμενα διορθωτικά μέτρα μπορεί να εκτείνονται από ένα μικρό έως ένα μεγάλο εύρος, περιλαμβάνοντας μεταξύ άλλων: α) Τροποποίηση υπάρχουσας διαδικασίας β) Δημιουργία νέας διαδικασίας (λειτουργικής, οικονομικής ή πληροφορικής φύσεως), γ) Ανάθεση πρόσθετων αρμοδιοτήτων δ) Κατάλληλο διαχωρισμό καθηκόντων χωρίς περιθώρια σύγκρουσης συμφερόντων, ε) Ενσωμάτωση πρόσθετου ή διαφορετικού μέτρου ελέγχου, στ) Συνυπολογισμοί οικονομικών μεγεθών.

Κεφάλαιο 5 Περίπτωση Μελέτης Δάϊος Πλαστικά

5.1 Εισαγωγή

Η Δάϊος Πλαστικά Α.Β.Ε.Ε. ιδρύθηκε το 1974 με κύριο αντικείμενο την παραγωγή πλαστικών σάκων. Σε σύντομο όμως χρονικό διάστημα, η εταιρία προσανατολίστηκε αποκλειστικά στην παραγωγή εξειδικευμένων προϊόντων για αγροτικές εφαρμογές. Από τότε μια σειρά από εξαιρετικά καινοτόμα και διαφοροποιημένα προϊόντα έχει δημιουργηθεί σε μια συνεχή και ένθερμη προσπάθεια για την επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων για τους πελάτες.

Η ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσης επιτρέπει την ανάλυση σε βάθος τεχνικών και εμπορικών θεμάτων έτσι ώστε όλη αυτή η τεχνογνωσία να μεταφέρεται στους πελάτες. Για αυτό το λόγο από την ίδρυση της εταιρίας υπάρχουν πολύ σημαντικές εταιρικές σχέσεις και συμμαχίες όπως η Dow Plastics όσον αφορά την παροχή γνώσεων και την υποστήριξη στις πρώτες ύλες ενώ η Reifenhauer GmbH είναι ο κύριος συνεργάτης όσο αφορά το μηχανολογικό εξοπλισμό.

Η εταιρία Δάϊος Πλαστικά Α.Β.Ε.Ε. επενδύει συνεχώς στην καινοτομία και την διαφοροποίηση, έχοντας στο ενεργητικό της 40 Ευρωπαϊκά και Παγκόσμια διπλώματα ευρεσιτεχνίας σε φίλμ αγροτικών εφαρμογών για ένα μεγάλο φάσμα καλλιεργειών.

5.2 Ιστορική εξέλιξη

Το 1977 η εταιρία εγκατέστησε γραμμή παραγωγής πολυαιθυλενίου με δυνατότητα παραγωγής ανισόπαχου φύλλου και ξεκίνησε την παραγωγή πρωτοποριακών και πατενταρισμένων φύλλων για την ξήρανση καπνού. Το 1988 αναζητώντας δημιουργικές συνεργασίες έρχεται σε επαφή με την Ισραηλινή εταιρία Plastro Gvat και ξεκινά η παραγωγή ειδικού αυτορρυθμιζόμενου σταλακτηφόρου σωλήνα. Η εταιρία αναπτύσσεται με γρήγορους ρυθμούς, τα προϊόντα της γνωρίζουν την αποδοχή των παραγωγών, και των πελατών της εταιρίας γενικότερα και η απήχηση αυτή αντικατοπτρίζεται στη σημαντική βελτίωση των οικονομικών μεγεθών της εταιρίας

Η σειρά Dalin Pocket διευρύνεται με νέα προϊόντα τα οποία αποτελούν εξέλιξη για την ίδια την παραγωγή και την καλλιέργεια. Μια σειρά από πατέντες κατατίθενται από το τμήμα Έρευνας και Ανάπτυξης, εκτοξεύοντας το συνολικό αριθμό διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε 16. Ο ποιοτικός και καινοτόμος χαρακτήρας των προϊόντων αναγνωρίζεται στην απαιτητική Ευρωπαϊκή αγορά και η εταιρία ξεκινά να εξάγει τα προϊόντα της σε διάφορες χώρες της Δυτικής και Κεντρικής Ευρώπης.

Τη δεκαετία 2000-2010 η Δαΐος πλαστικά συνεχίζει τη θετική και ανοδική πορεία της, γεγονός που της επιτρέπει να εισαχθεί στην παράλληλη αγορά του χρηματιστηρίου αξιών Αθηνών. Αντλεί κεφάλαια τα οποία επενδύονται. Η εταιρία συνεχίζει να επενδύει στο ισχυρό της πλεονέκτημα την παραγωγή ιδεών και ολοκληρωμένων προτάσεων που έχουν ως μοναδικό στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και την αύξηση του εισοδήματος των παραγωγών.

Από το 2011 η εταιρία αντικατοπτρίζεται μέσω μίας σειράς νέων προϊόντων τα οποία στοχεύουν στις αγορές μαλακών φρούτων, σε εξειδικευμένα φύλλα θερμοκηπίων και καλλιέργειας σπαραγγιού. Η προσθήκη 5 Παγκόσμιων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας οδηγούν την εταιρία σε μία νέα εποχή επενδύσεων και ανάπτυξης.

5.3 Γενικές πληροφορίες για την Εταιρία και τον Όμιλο.

Η εταιρία ΔΑΪΟΣ ΠΛΑΣΤΙΚΑ Α.Β.Ε.Ε. δραστηριοποιείται κυρίως στην:

- Παραγωγή και χονδρική πώληση πλαστικών φύλλων τα οποία χρησιμοποιούνται σε πολλαπλές αγροτικές εφαρμογές.
- Παραγωγή και χονδρική πώληση σωλήνων πολυαιθυλενίου στάγδην άρδευσης.
- Εμπορία πρώτων υλών για βιοτεχνίες πλαστικών.

Η εταιρεία στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της χρησιμοποιεί διπλώματα ευρεσιτεχνίας τα οποία πιστοποιούν τα προϊόντα της, ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσει διαρκώς νέα προϊόντα τελευταίας τεχνολογίας και τρόπους καλλιέργειας φυτικών προϊόντων σε συνεργασία με τους πελάτες της.

Παράλληλα η εταιρεία και μετά την απόφαση της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης που πραγματοποιήθηκε την 19/01/2005, η οποία και τροποποίησε το αρθ. 3 του καταστατικού της, περί σκοπού, ίδρυσε ξενοδοχειακή μονάδα με έδρα τη Θεσσαλονίκη επί των οδών Λεωφόρου Νίκης και Χρυσοστόμου Σμύρνης, η οποία ξεκίνησε τη λειτουργία της ως υποκατάστημα την 1η Σεπτεμβρίου 2006.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Εταιρίας (μητρική) περιλαμβάνουν την ακόλουθη θυγατρική εταιρία. Η Hellas Holiday Hotels Α.Ε. έχει στην κατοχή της πολυτελή ξενοδοχειακή μονάδα στο Βαθύ Κριτσάς Αγίου Νικολάου Κρήτης, δυναμικότητας 717 κλινών της οποίας η κατασκευή έχει ολοκληρωθεί σε ιδιόκτητο οικόπεδο περίπου 320 στρεμμάτων. Η λειτουργία της ξενοδοχειακής μονάδας ξεκίνησε την 22/4/2010. Το ποσοστό της μητρικής εταιρίας είναι 100%.

5.4 Σύστημα εσωτερικού ελέγχου

Το Δ.Σ. θα πρέπει να παρουσιάζει στους μετόχους και το κοινό μια σαφή αξιολόγηση της πραγματικής θέσης και των προοπτικών της εταιρίας, και να διασφαλίζει την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων και την ορθότητα των ανακοινώσεων, όπου αυτές επιβάλλονται.

Το Δ.Σ. θα πρέπει να διατηρεί ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό την περιφρούρηση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας, καθώς και τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των σημαντικών κινδύνων. Θα πρέπει να παρακολουθεί την εφαρμογή της εταιρικής στρατηγικής και να την επανεξετάζει τακτικά. Θα πρέπει να ανασκοπεί τακτικά τους κύριους κινδύνους που αντιμετωπίζει η επιχείρηση και την αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, όσον αναφορά στη διαχείριση των εν λόγω κινδύνων. Η ανασκόπηση θα πρέπει να καλύπτει όλους τους ουσιώδεις ελέγχους, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών και λειτουργικών ελέγχων, του ελέγχου συμμόρφωσης, καθώς και τους ελέγχους των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων. Το Δ.Σ. μέσω της επιτροπής ελέγχου (εφόσον υπάρχει) θα πρέπει επίσης να αναπτύσσει άμεση και τακτική επαφή με τους τακτικούς ελεγκτές, προκειμένου να λαμβάνει τακτική ενημέρωση από τους τελευταίους σε σχέση με την ορθή λειτουργία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Το Δ.Σ. με την υποστήριξη της επιτροπής ελέγχου, θα πρέπει να θεσπίζει κατάλληλες πολιτικές όσον αφορά στον εσωτερικό έλεγχο, και να διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα του συστήματος. Θα πρέπει επίσης να ορίζει τη διαδικασία που θα υιοθετηθεί για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, η οποία θα περιλαμβάνει το πεδίο εφαρμογής και τη συχνότητα των εκθέσεων της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου που λαμβάνει και εξετάζει το Δ.Σ. κατά τη διάρκεια του έτους, καθώς και τη διαδικασία της ετήσιας αξιολόγησης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Οι εταιρίες θα πρέπει να δημοσιοποιούν κατά πόσο χρησιμοποιούν το πλαίσιο εσωτερικού ελέγχου που συστήνεται από τον Κώδικα ή κάποιο άλλο αναγνωρισμένο πλαίσιο.

Το Δ.Σ. συστήνει ομάδα εσωτερικού ελέγχου, κατά τις απαιτήσεις της Ελληνικής νομοθεσίας. Η μονάδα εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να είναι ανεξάρτητη από τις υπόλοιπες επιχειρησιακές μονάδες και να αναφέρεται διοικητικά στον διευθύνοντα σύμβουλο και λειτουργικά στην επιτροπή ελέγχου του Δ.Σ.

Το Δ.Σ. θα πρέπει να προβαίνει σε ετήσια αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η αξιολόγηση θα πρέπει να περιλαμβάνει την εξέταση του εύρους των δραστηριοτήτων και της αποτελεσματικότητας της μονάδας εσωτερικού ελέγχου, την επάρκεια των εκθέσεων διαχείρισης κινδύνων και εσωτερικού ελέγχου προς την επιτροπή ελέγχου του Δ.Σ., καθώς και την ανταπόκριση και την αποτελεσματικότητα της διοίκησης σχετικά με εντοπισμένα σφάλματα ή αδυναμίες στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Το Δ.Σ. θα πρέπει να αναφέρει στη δήλωση εταιρικής

διακυβέρνησης ότι έχει εξετάσει τους κύριους κινδύνους που ενδεχομένως αντιμετωπίζει η επιχείρηση, καθώς και το σύστημα εσωτερικού ελέγχου.

Η επιτροπή ελέγχου συγκροτείται με στόχο την υποστήριξη του Δ.Σ. στα καθήκοντα του σχετικά με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, τον εσωτερικό έλεγχο και την εποπτεία του τακτικού ελέγχου. Η επιτροπή ελέγχου θα πρέπει να αποτελείται αποκλειστικά από μη εκτελεστικά μέλη, ένα δε μέλος της τουλάχιστον είναι ανεξάρτητο μη εκτελεστικό. Η επιτροπή ελέγχου είναι τουλάχιστον τριμελής. Τουλάχιστον ένα ανεξάρτητο μέλος της έχει αποδεδειγμένη επαρκή γνώση σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής. Η επιτροπή θα πρέπει να προεδρεύεται από ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος.

Οι κύριες αρμοδιότητες της επιτροπής ελέγχου είναι οι εξής:

Όσο αφορά στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου και τα συστήματα πληροφόρησης, η επιτροπή ελέγχου:

- Παρακολουθεί τη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων της εταιρίας. Επίσης, θα πρέπει να επιβλέπει κάθε επίσημη ανακοίνωση που αφορά στη χρηματοοικονομική απόδοση της εταιρίας, και να εξετάζει τα βασικά σημεία των οικονομικών καταστάσεων που εμπεριέχουν σημαντικές κρίσεις και εκτιμήσεις από πλευράς διοίκησης.
- Εποπτεύει τους εσωτερικούς χρηματοοικονομικούς ελέγχους της εταιρίας και παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων της εταιρίας, εκτός αν αυτή η ευθύνη ανήκει ρητά στο ίδιο το Δ.Σ. ή σε κάποια άλλη επιτροπή του. Για το σκοπό αυτό η επιτροπή ελέγχου θα πρέπει να εξετάζει σε περιοδική βάση το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων της εταιρίας, ώστε να διασφαλίζει ότι οι κυριότεροι κίνδυνοι προσδιορίζονται, αντιμετωπίζονται και δημοσιοποιούνται με ορθό τρόπο.
- Θα πρέπει να εξετάζει συγκρούσεις συμφερόντων κατά τις συναλλαγές της εταιρίας με συνδεδεμένα με αυτήν πρόσωπα και να υποβάλλει στο Δ.Σ. σχετικές αναφορές

Όσον αφορά στην εποπτεία της μονάδας εσωτερικού ελέγχου, η επιτροπή ελέγχου:

- Θα πρέπει να εξασφαλίζει τη λειτουργία της μονάδας εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα για την επαγγελματική εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου,
- Προσδιορίζει και εξετάζει τον κανονισμό λειτουργίας της μονάδας εσωτερικού ελέγχου της εταιρίας,
- Παρακολουθεί και επιθεωρεί την ορθή λειτουργία της μονάδας εσωτερικού ελέγχου, και εξετάζει τις τριμηνιαίες εκθέσεις ελέγχου της μονάδας,

- Διασφαλίζει την ανεξαρτησία του εσωτερικού ελέγχου, προτείνοντας στο Δ.Σ. το διορισμό και την ανάκληση του επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου.

Όσον αφορά στην εποπτεία του τακτικού ελέγχου, η επιτροπή ελέγχου:

- Θα πρέπει, μέσω του Δ.Σ., να κάνει προτάσεις στη Γενική Συνέλευση σχετικά με το διορισμό, τον επαναδιορισμό και την ανάκληση του τακτικού ελεγκτή, καθώς και για την έγκριση της αμοιβής και τους όρους πρόσληψης του τακτικού ελεγκτή,
- Εξετάζει και παρακολουθεί την ανεξαρτησία του τακτικού ελεγκτή και την αντικειμενικότητα και την αποτελεσματικότητα της ελεγκτικής διαδικασίας, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές επαγγελματικές και κανονιστικές απαιτήσεις στην Ελλάδα,
- Εξετάζει και παρακολουθεί την παροχή επιπρόσθετων υπηρεσιών στην εταιρεία από την ελεγκτική εταιρεία στην οποία ανήκει ο/οι τακτικός/οί ελεγκτής/ές για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να αναπτύξει και να εφαρμόζει πολιτική για την πρόσληψη τακτικών ελεγκτών σχετικά με την παροχή μη ελεγκτικών υπηρεσιών, και να επιβλέπει την εφαρμογή της

Η επιτροπή θα πρέπει να συνέρχεται τουλάχιστον τέσσερις φορές το χρόνο, ώστε να εκτελεί αποτελεσματικά τα καθήκοντά της. Τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο θα πρέπει να συναντά τον τακτικό ελεγκτή της εταιρείας, χωρίς την παρουσία των μελών της Διοίκησης.

Στη δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης θα πρέπει να περιγράφεται το έργο της επιτροπής κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της, καθώς και ο αριθμός των συνεδριάσεων της κατά τη διάρκεια του έτους. Στην περίπτωση που ο τακτικός ελεγκτής παρέχει και μη ελεγκτικές υπηρεσίες στην επιχείρηση, θα πρέπει να εξηγείται στους μετόχους στη δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης με ποιον τρόπο διασφαλίζεται η αντικειμενικότητα και η ανεξαρτησία του ελεγκτή. Η επιτροπή ελέγχου μπορεί να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες εξωτερικών συμβούλων, και ως εκ τούτου θα πρέπει να της διατίθενται επαρκή κονδύλια για το σκοπό αυτό.

Κεφάλαιο 6 Συμπεράσματα και Προτάσεις

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί στις μέρες ένα πολύ σημαντικό εργαλείο για να μπορέσουν να επιτύχουν τους στόχους τους οι σύγχρονες επιχειρήσεις. Η απουσία ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου από μια επιχείρηση, ανεξάρτητα από το μέγεθος και το είδος της, μπορεί να αποβεί μοιραία για την ίδια. Ο λόγος που συμβαίνει αυτό είναι διότι το περιβάλλον όπου δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις είναι πλέον πολύ ανταγωνιστικό.

Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας είναι πολύ σημαντική στο να μπορέσουν να αναπτυχθούν νέοι μέθοδοι, αλλά και να εκσυγχρονιστούν οι ίδιοι υπάρχοντες κανόνες, του εσωτερικού ελέγχου. Πολύ σημαντική θα ήταν η προσπάθεια καλύτερου συντονισμού ανάμεσα στον εσωτερικό και στον εξωτερικό έλεγχο.

Η θέσπιση νόμων και κανόνων από διάφορες χώρες όπως και από τη Ευρωπαϊκή Ένωση μόνο τυχαία δεν θα πρέπει να θεωρηθεί. Οι κυβερνήσεις των κρατών αντιλαμβανόμενες τον ρόλο που παίζει ο εσωτερικός έλεγχος προτείνουν και παροτρύνουν τις επιχειρήσεις προς την εφαρμογή των κανόνων του εσωτερικού ελέγχου έτσι ώστε να είναι διασφαλισμένες, με αποτέλεσμα να σημειώνονται λιγότερα λάθη και φαινόμενα απάτης και να μην δημιουργούνται οικονομικές αναταραχές. Επίσης θα πρέπει να υπάρχει και η κατάλληλη παρότρυνση από τους αρμόδιους οργανισμούς έτσι ώστε η λειτουργία του εσωτερικού να αναβαθμίζεται συνεχώς και να ενημερώνεται διότι το οικονομικό περιβάλλον είναι συνεχώς αναπτυσσόμενο. Η αξιοπιστία και η σταθερότητα που αποπνέουν οι εταιρίες που χρησιμοποιούν τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου αντανακλάτε ακόμα και στις οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζουν κάθε χρόνο οι επιχειρήσεις.

Στην συγκεκριμένη διπλωματική εργασία παρουσιάστηκε η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου της περιφερειακής εταιρίας Δάϊος Πλαστικά Α.Β.Ε.Ε. όπου γίνεται μια προσπάθεια για ένα ικανοποιητικό και ποιοτικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, σίγουρα οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα, και πόσο μάλλον στην περιφέρεια, δεν μπορούν να έχουν τις δικλίδες και τις τεχνικές που διαθέτουν εταιρίες του εξωτερικού, αλλά υπάρχει η διάθεση και η όρεξη για εκμάθηση και αποδοχή νέων πρακτικών της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου αλλά ακόμη και της διοίκησης μιας οικονομικής μονάδας.

Το σημαντικότερο συμπέρασμα μετά από την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης διπλωματικής είναι πως ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια πολύ σημαντική λειτουργία και αποτελεί ένα απαραίτητο εργαλείο για κάθε οικονομική μονάδα που θέλει να βελτιωθεί. Βασικός στόχος της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου είναι η ανάπτυξη και ευημερία όλων των οικονομικών μονάδων που την χρησιμοποιούν. Ας γίνει ο εσωτερικός έλεγχος εργαλείο ευημερίας των επιχειρήσεων έτσι ώστε να μπορέσει να βελτιωθεί και το οικονομικό περιβάλλον της Ελλάδας.

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Καζαντζής Χρήστος., (2006), Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος. Μια συστηματική προσέγγιση εννοιών, αρχών και προτύπων, Εκδόσεις Business Plus.
- Καραμάνης Κωνσταντίνος, (2008), Σύγχρονη ελεγκτική θεωρία και πρακτική σύμφωνα με τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα, Εκδόσεις ΜΕΜΦΙΣ Α.Ε.
- Νεγκάκης Χ. , Ταχυνάκης Π., (2013), Σύγχρονα θέματα ελεγκτικής και εσωτερικού ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα.
- Παπαστάθης Π., (2014), Ο σύγχρονος εσωτερικός έλεγχος και η πρακτική εφαρμογή, Αθήνα.
- Παπάς Αντώνης, (2003), Εισαγωγή στην ελεγκτική, Εκδόσεις Μπένου.
- Τσακλάγκανος Α. Άγγελος (2005), Ελεγκτική, Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη.
- Φάκος Διονύσιος, (2013), Ελεγκτική, ο έλεγχος οικονομικών οντοτήτων, Εκδόσεις Prosvasis
- Φίλος Λ. Ιωάννης (2004), Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου Επιχειρήσεων, Εκδόσεις IQ-Group

Ξένη Βιβλιογραφία

- Bartlett D Geoffrey, Joleen Kremin, K. Kelli Saunders, David A. Wood, Attracting Applicants for in-house and outsourced internal audit positionsQ vies from external auditors, Accounting Horizons 2015.
- Cohen Aaron, Gabriel Sayag, The effective of Internal Auditing: An Empirical Examination of its Determinants in Israeli Organisations, Australian Accounting Review (AAR), September 2010.
- Ferguson P Coram., Moroney R., The value of internal audit in Fraud detection, Paper Being at the 2006, Australia Accounting and Finance Association of Australia and New Zealand.
- Griffiths David, (2006), Risk based internal auditing.
- Sawyer Lawrence B., (1993), Why internal auditing?.
- Travis P. Holt and Todd DeZoort, (2009), The effect of internal audit report disclosure on investor confidence and investment decisions, International Journal of Auditing.
- Urton Anderson, (2009), Internal auditing: Assurance & Advisory Services, 3rd edition, The Institute of Internal Auditors research foundation.
- Warren Donald, Murphy Smith, (2006), Continuous Auditing: An effective tool for internal auditors, Internal auditing, ABI/INFORM GLOBAL.
- Yahel Ma'yan, Abraham Carmeli, (2015), Internal Audits as a source of Ethnical behavior, efficiency, and effectiveness in work units.

- Yalcin I. and Seker M., (2016), Examination of interaction and statistical differences between information and communication within internal control and managers, Perceived communication skills, European Scientific Journal.
- Zhany Jane, Simon Gao, (2012), How do SMEs build internal audit capabilities? A grounded theory approach, World review of Business, January 2012.

Ηλεκτρονικές πηγές

- Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών Ελλάδος
<https://www.hiia.gr/>
- Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ)
<http://www.soel.gr/el/>
- Δάϊος Πλαστικά Α.Β.Ε.Ε.
<http://www.daiosplastics.com/el/>